"عَلَيْكُمْ بسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ"(الترمذي)

عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي

په شپه او ورځ کې
له ۱۰۰۰ څخه د زیاتو
سنتونو مستنده مجموعه

جمع وترتیب

مولوي عبدالجلیل آخندزاده

د کتاب ځانګړ تیاوې

نوم : **علیکم بسنتي**

جمع و ترتیب : **مولوي عبدالجلیل "آخندزاده"**

چاپ : **دوهم** **جمادی الأولی ۱۴۳۳ ه**

تیراژ : **۲۰۰۰**

یادونه : **د دعوت او اصلاح لپاره دچاپ او نشر حقوق ټولو مسلمانانو ته محفوظ دي**

اعلاء السنن خپرندویه اداره

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد الله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيّئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضلّ له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريک له وأشهد أن سيدنا محمداً عبده ورسوله صلى الله عليه وسلم تسليماً كثيراً.

أمّا بعد:

قدرمنو لوستونکو !

په انساني ټولنه کې دفساد دخپرولو او ترويج تر شا د انسان ازلي دښمنان نه ستړي کيدونکي کوششونه کوي ، او دا دښمنان الله جل جلاله انسان ته ور په ګوته کړي، ترڅو چې انسان پرهغوی برلاسی ترلاسه نکړي د اصلاح او تربيت هر کوشش ناکام دی، ځکه خو ويل کيږي چه د دښمن پيژندنه د برلاسی لومړی شرط دی.

د انسان دښمنان په لاندې ډول دي :

لومړی د انسان خپل نفس: الله ﷻ فرمايي "إِنَّ النَّفْسَ لأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّيَ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ". (يوسف۵۳)

ژباړه " بې له شکه نفس په بدی امر کونکی دی مګر دا چې زما رب پر چا رحم وکوي بيشکه زما رب ښونکی او مهربان دی".

دويم دښمن شيطان دی، الله ﷻ فرمايي"وَلاَ تَتَّبِعُواْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ. (البقرة ۱۶۸)

ژباړه " د شيطان پيروي مه کوی بې له شکه هغه ستاسې ښکاره دښمن دی"

او نبي ﷺ فرمايي"إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الإنسان مَجْرَى الدَّمِ" البخاري

ژباړه " بې له شکه شيطان د انسان په رګونو کې د وينې په څير ځغلي"

دريم دښمن د انسان لپاره هغه منافقين دي چې په انساني ټولنه کې يې په ظاهره د اسلام جامې په تن وي او د انسانانو په زړونو کې د اسلام

مفاهيم شكمن يا هم تحريفوي او كفري او غير شرعي مفاهيم ورته ښايسته كوي، معروف ورته منكر او منكر ورته معروف، اصلاح ورته فساد او فساد ورته اصلاح معرفي كوي.

څلورم دښمن كفار دي كوم چې د انسانو د فساد لپاره شپه او ورځ لړيادي او انساني ټولنې ته د فساد اسباب مهيا كوي.

كه د انسان پورتنيو دښمنانو ته ځير شو نو و به ګورو چې دهغې له منځه وړل د انسان لپاره څومره لوي ګواښ دی، لومړي درې دښمنان نفس،شيطان او منافق داسې دښمنان دي چې په سترګو نه ښكاريږي نو د هغې له منځه وړل به څنګه انسان ته ممكن وي او څلورم دښمن چې كفار دي، په مادي وسائلو دومره مسلح دي چه په عالم اسباب كې پر هغوي برلاسی ناممكنه ښكاري، خو لدې سره سره بيا هم الله جل جلاله خپلو بندګانو ته پرهغوي د برلاسي حكم كړی، خو پدې لړ كې يې د بريا زيري او وعده صرف خپلو نيكو او نژدې دوستانو او وليانو ته وركړې او الله جل جلاله په خپله وعدې كې برخلافي نه كوي.

الله ﷻ فرمايي:" أَلا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللّهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ" (يونس:٦٢)

ژباړه "آګاه اوسی چې د الله ﷻ په دوستانو به نه ډار وي او نه به دوي غمګين شي."

اوس سوال دادی چې د الله دوستان او اولياء څوک دي؟ هغوي الله ﷻ مونږ ته داسې را په ګوته کوي " الَّذِينَ آمَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ . لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَياةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ " (يونس:٦٣-٦٤)

ژباړه "(د الله ﷻ اولياء) هغه کسان دي چې ايمان يې راوړی او تقوی يې اختيار کړې،دوي ته د دنيا او آخرت په ژوند کې زيرى دی، د الله ﷻ خبرې نه تبديليږي،او دا تر ټولو ستره کاميابي ده."

او څوک چې هم دا صفت په ځان کې پيدا کړي نو الله ﷻ بيا ورته د دښمنانو پرخلاف داسې ډاډګرنه ورکوي"وَإِن تَصْبِرُواْ وَتَتَّقُواْ لاَ يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ الله بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ." (آل عمران:١٢٠)

ژباړه "که چیرې تاسې صبر وکوی او تقوی اختیار کړی نو د دوي(دښمنانو) زور او قوت به تاسې ته هیڅ زیان ونه رسوي، بیشکه الله ﷻ د دوي(دښمنانو)په کارونو باندې احاطه کونکی (برلاسی) دی."

خو اوس پوښتنه دا ده چه انسان د الله ﷻ ولي یا دوست څنګه جوړیږي؟

ددې ځواب الله ﷻ پدې آیات کې فرمایي " قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ الله وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَالله غَفُورٌ رَّحِيمٌ."

(آل عمران: ۳۱)

ژباړه : ووایه(اې محمدﷺ) که چیرې تاسې د الله ﷻ سره محبت کوي نو زما پیروي وکوي، الله ﷻ به لتاسې سره محبت وکوي او ستاسې ګناهونه به معاف کړي او الله ﷻ ښنونکی او مهربان دی"

ګویا د الله ﷻ محبت او ولایت ترلاسه کولو لپاره د ایمان او اسلام د ارکانو او واجباتو له اداکولو نه وروسته د نبيﷺ اتباع شرط ده، اتباع دیته وایي چه انسان د نبي ﷺ په قدم قدم کیږدي او په شپه او ورځ کې

هغه ټول افعال او اقوال په خپل وخت او ځاي عملي کړي کوم چه د نبي ﷺ له سیرت نه ثابت شوي وي.

او کله چه انسان د نبي ﷺ اتباع په مواظبت او دوام سره شروع کړي نو یوخت داسې راځي چه دا انسان د الله ﷻ ولایت او دوستی ته رسیږي او څوک چه هم دې مقام ته ورسیږي نو الله ﷻ بیا دې خپل ولي او دوست ته لاندې عظیم نعمتونه ور کوي:

لومړی: الله ﷻ په آسمانونو کې ملائکو ته اعلان کوي چه زه له فلان سره محبت کوم تاسې هم ورسره محبت وکوي.

دویم : په ځمکه کې الله ﷻ ورته مقبولیت ورنصیب کوي بیا د دنیا مخلوقات هم محبت ورسره کوي.

له ابوهریرة ﷺ څخه روایت دی چه نبي ﷺ فرمایي : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ قَالَ لِجِبْرِيلَ قَدْ أَحْبَبْتُ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ يُنَادِي فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْض. (مسندأحمد،موطأ)

ژباړه : الله ﷻ چه کله له خپل بنده سره محبت وکوي نو جبريل ؑ ته وفرمايي چه زه له فلان سره محبت کوم ته هم ورسره محبت وکوه، نو جبريل ؑ هم ورسره محبت کوي بيا د آسمانونو دې مخلوقاتو په وړاندې اعلان وشي چه الله ﷻ د فلان سره محبت کوي تاسې هم ورسره محبت وکوي نو د آسمانونو مخلوقات هم ورسره محبت وکوي او بيا (الله ﷻ) ورته په دنيا کې مقبوليت ورنصيب کړي.

دريم : کوم دښمنان چه د الله ﷻ له دې دوست سره دښمني کوي نو الله ﷻ د هغوي پر خلاف اعلان جنګ کوي او خپل ولي پر هغوي برلاسی کوي.

الله ﷻ په حديث قدسي کې فرمايي : "من عادى لي وليا فقد آذنته بالحرب" (البخاري)

ژباړه " چا چې زما له دوست او ولي سره دښمني وکوله نو بي له شکه ما د هغه په خلاف اعلان جنګ وکوو "

څلورم : الله ﷻ د خپل دغې ولي او دوست جوارح په خپل قدرت کې اخلي او د هغې جوارح ديته نه پرېږدي چې له هغې نه ګناه او فساد صادر شي، او هميشه ورته د نيکى توفيق ورکوي.

پنځم : د الله ﷻ دا ولي(دوست) چه کله هم له الله ﷻ نه سوال و کوي الله ﷻ يې سوال قبلوي او دعايې نه رد کيږي.

الله ﷻ په حديث قدسي کې فرمايي "... وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ.." (البخاري)

ژباړه : "...زما بنده ماته هميشه د نوافلو په ذريعه را نژدې کيږي تر دې چه زه ورسره محبت وکوم، او کله چه زه ورسره محبت وکوم نو بيا زه د هغه غوږونه جوړيږم په کومو چه هغه اوريدل کوي او زه د هغه سترګې جوړيږم په کومو چه هغه ليدل کوي او دهغه لاس جوړيږم په کوم چه هغه نيول کوي او زه د هغه پښې جوړيږم په کومو چې هغه تګ کوي، او که چيرې له ما نه غوښتنه(سوال) وکوي نو خامخا به يې

ورکړم، او که په ما سره له څه نه پناه و غواړي خامخا به له هغه نه ور ته پناه ور کړم "

دبنده د غوږونو،سترګو،لاسونو او پښو جوړيدو نه مراد دادی چې دا جوارح به دالله ﷻ درضا تابع ګرځي او نوربه په هغه څه کې استعماليږي چې د الله ﷻ خوښيږي. (فتح الباري،فيض الباري)

قدرمنو لوستونکو!

پورتني الهي او نبوي ارشاداتو ته ځير شی چې الله ﷻ خپل دوستانو او وليانو ته څنګه د هغوي په ازلي دښمنانو برلاسی ورکوي،کفار او منافقين چې د انسان ازلي دښمنان دي د هغوي پر خلاف د جنګ ذمه الله ﷻ پرځان اخلي، انسان چې ګناهونه په جوارحو ترسره کوي او ديته يې شيطان او نفس اماره بالسوء هڅوي، نو ولايت ته له رسيدو وروسته الله ﷻ د هغه ټول جوارح په خپل قدرت کې اخلي د هغه نفس اماره بالسوء په نفس مطمئنه بدل شي او جوارح يې د شيطان له ولکې نه ووځي او پدې ترتيب په ټولو دښمنانو برلاسی تر لاسه کړي.

په پورتني الهي او نبوي ارشاداتو کې د فرد، کورنی او ټولنې د اصلاح واضحه او مختصره ترلاره مونږ ته را په ګوته شوه او د اصلاح لپاره دا هغه لار ده دکومې په ذریعه چې نبي ﷺ د جاهلیت د زمانې له سخت زړو او بې لارې انسانانو څخه د بشریت خواخوږي او لارښونکي جوړ کړل، او د هدایت او اصلاح لپاره همدا نبوي نسخه د هر زمان او مکان لپاره تر ټولو غوره وسیله ده.

امام مالک رحمه الله فرمایي " د دې امت وروستی نسل به اصلاح نشي مګر په هغه څه چې د دې امت لومړی نسل پرې اصلاح شوی وو"

د دې امت د لومړي نسل تربیت او اصلاح د نبي علیه السلام د سنتونو په اتباع شوې وه او د راتلونکي نسلونو لپاره هم د نبي علیه السلام آخري وصیت هم دا دی: عرباض رضي الله عنه فرمايي چې رسول الله ﷺ یوه ورځ د سهار له لمانځه وروسته داسې وعظ وکوو چې له سترګو اوښکې تویې شوې او زړونه پرې ولړزیدل نو یو کس عرض وکوو چې اې د الله جل جلاله رسوله داسې ښکاري چې دا الوداعي (آخري) وعظ دی، نو مونږ ته څه وصیت کوې، (رسول ﷺ) وفرمایل: "أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللهِ ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ ، وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى

اخْتِلاَفًا كَثِيرًا ، **فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي** وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ ، تَمَسَّكُوا بِهَا ، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ."

(مسند أحمد)

ژباړه : زه تاسې ته له الله جَلَّ جَلَالُهُ نه د ويريدو ، او د(امير) د خبرې اوريدو او اطاعت کولو اګر که حبشي هم وي، وصيت کوم، ځکه ستاسې نه که څوک زما نه وروسته پاتې شول نو ډير اختلاف به وګوري، نو زما په سنتونو او د هدايت شوو خلفاؤ راشدينو په سنتونو عمل وکوي او پر هغې ټينګې منګولې ولږوی، او(په دين کې له) نوو امورو پيدا کولونه ځان وژغوری بې له شکه چې(په دين کې) هر نوپيدا امر بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده. "

ستاسې په لاس کې دا مختصره کتابچه "عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي " د همدې نبوي وصيت يوه مختصره مجموعه ده چه پدې موخه ترتيب شوې چې ددې په ذريعه مونږ د خپل ځان کورنی او ټولنې اصلاح وکړو، په

نومورې کتابچه کې د نبيعليه السلام د ورځني ژوند لوي او مهم حرکات و سکنات افعال و اقوال را ټول کړای شوي، د نبي عليه السلام د ژوند ټول مبارک حرکات پدې وړه او مختصره کتابچه کې را ټولول نه ممکن وو او نه مقصود،د پراخه مطالعې لپاره د د سيرت معتبرو کتابونو ته مراجعه وشي.

قدرمنو لوستونکو!

دې خبرې ته هم بايد متوجه وو چه اصلاح او تربيت محض د کتاب په لوستلو او مطالعه نه کيږي بلکه اصلاح او تربيت د مسلسل عمل نوم دی، دتربيت علماء فرمايي چې تربيت د انسان په حرکاتو او عاداتو کې په مسلسل ډول قدم په قدم تغير راوستلو ته وايي، او دا کار په تش لوست نه ترسره کيږي بلکه د لوست نه وروسته تطبيق ته اړتيا لري، دا کتابچه پدې موخه وړه او مختصره ترتيب کړاي شوې چه هرکس يې هر وخت په سفر او حضر کې له ځان سره وساتلی شي او د ضرورت په وخت کې ورته رجوع وکړي او خپل هر حرکت د خوږ نبيصلی الله عليه وسلم په طريقه او اتباع برابر کړي، پدې توګه به ان شاءالله لږه موده وروسته د کتابچې

ټول محتويات ورته حفظ او د ژوند عملي جزء وګرځي او د الله ﷻ ولايت
به پرې حاصل کړي او له هغو ټولو نعمتونو نه به بهره مند شي د کومو
وعده چې الله ﷻ له خپلو دوستانو او وليانو سره کړې.
نوموړې کتابچه که مور او پلار په خپل اولاد، د مکاتبو او مدارسو
استاذان په خپلو شاګردانو او د مجاهدينو اميران يې په خپلو مجاهدينو
توزيع کړي او پر هغوي يې د عملي کولو اهتمام وکوي،
نو ان شاءالله ډير زر به د نبي کريم ﷺ د دې مبارکو سنتونو عملي نمونې
او برکات په خپل چاپيريال کې عملا وګوري.
کوشش شوی چې پدې کتابچه کې د سنتونو ترتيب له سهارنه تر بيګاه
او له بيګاه نه ترسهاره د وخت په تسلسل سره ترتيب شي، خو د بعضو
سنتونو او اذکارو په ورځني ژوند کې د بيا بيا تکرار له کبله هغې ته
لومړی ځانګړي بابونه ترتيب کړی شوي ترڅو رجوع ورته آسانه وي.
په پای کې د الله ﷻ څخه غواړو چه دا مختصر عمل په خپل دربار کې
قبول وګرځوې او د هغه قدرمنو مؤلفينو لپاره يې صدقه جاريه
وګرځوې د چا له کتابونو چې ددې کتابچې په جمع، ترتيب او ترجمه

کې استفاده شوې او الله ﷻ دې یې هغه چا لپاره هم صدقه جاريه و ګرځوي څوک چې ددې کتاب په ترتيب، نشر او تکثير کې برخه اخلي. آمين يارب العالمين

اللهم صل وسلم على سيدنا وحبيبنا محمد وآله وصحبه أجمعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

لومړی باب

له فرض لمانځه نه وروسته اذکار

۱- له فرض لمانځه نه وروسته لاندې مسنون اذکار ویل.

الله عزوجل فرمايي :

ژباړه: «د شپې په یوه برخه کې، او د لمانځه وروسته هغه (الله ﷻ) په پاکۍ سره یاد کړه». (ق: ٤٠)

د پیغمبر ﷺ له سنتو څخه یو هم دا دی چې مسلمان د هر فرض لمانځه څخه وروسته دالاندې دعاګانې(اذکار) ووايي:

① اَللّٰهُ أَكْبَرُ (یو ځل).

ژباړه: الله ﷻ ډیر لوی دی. (بخاري)

② أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ (درې ځلې).

ژباړه: له الله ﷻ نه بخښنه غواړم. (مسلم)

③ اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالاِكْرَامِ. (مسلم)

ژباړه: الهي! ته له ټولو عیبونو پاک یې، او سلامتیا ستا له جانبه ده، بابرکته ذات یې، اې د لویی او عزت ورکولو څښتنه.

④ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،اَللّٰهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ. (بخاري، مسلم)

ژباړه: الله ﷻ نه پرته(سوا) بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه یو دی، شریک نلري، هغه لره (د کائناتو) ټولواکي او پوره غوره ستاینه ده، او هغه پر هر څه قادر دی، الهي! ته چې (چاته) څه ورکړې، د هغه

(څوک) بندوونکی نشته، او ته چې (له ځانه) څه بند کړې، د هغه(څوک) ورکونکی نشته، او ګټه نه کوي مالدار لره د هغه مال، ستا د عذاب (په لرې کولو کې).

⑤ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. (مسلم)

ژباړه: الله ﷻ نه پرته (سوا) بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه یو دی، شریک نلري، هغه لره (د کائناتو) ټولواکي او پوره غوره ستاینه ده، او هغه پر هر څه قادر دی، هیڅ طاقت او قدرت نشته (د ګناه نه د ځان ساتلو او د نیکیو د کولو) مګر د الله ﷻ په مرسته سره، بې له الله ﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، او بې له هغه نه د بل چا عبادت نه کوو، نعمت او احسان د ده له جانبه دی، ټوله غوره ستاینه هغه لره ده، بې له

اللهﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، پداسې حال کې چې عبادت او بندګي مو خاص هغه لره ده، که څه هم کفارو ته خوښه نه وي.

⑥ **سُبْحَانَ اللَّهِ** (۳۳ ځله)

ژباړه: پاک دی اللهﷻ

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ (۳۳ ځله)

ژباړه: ټوله ستاینه اللهﷻ لره ده.

اَللَّهُ أَكْبَرُ (۳۳ ځله)

ژباړه: اللهﷻ ډیر لوی ذات دی.

دا ټول۹۹ځله کیږي او سلم ځل د پدې لاندې دعا سره پوره کړی:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

ژباړه: بې له الله ﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه یو دی، شریک نلري، هغه لره (د کائناتو) ټولواکي او پوره غوره ستاینه ده، او همدی پر هر څه قادر دی.

فضیلت: له ابو هریره رضي الله عنه څخه روایت دی: »هر څوک چې د لمانځه وروسته (۳۳) ځلې سبحان الله (۳۳) ځلې الحمدلله (۳۳) ځلې الله اکبر، ووايي ګناهونه يې بخښل کيږي اګر که د سمندر د ځګ په اندازه (زيات) وي«. (مسلم)

⑦ **اَللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ.**

ژباړه: الهي! ما سره ستا په ذکر او شکر، او په ښه توګه ستا د عبادت کولو مرسته وکړه. (ابوداود)

⑧ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. (بخاري)

ژباړه: الهي! زه په تاسره له بې زړه توبه پناه غواړم، او په تا سره له دې نه پناه غواړم چه تير عمر ته ورسول شم، او په تا سره د دنيا له فتنې څخه پناه غواړم، او په تاسره د قبر له عذاب څخه پناه غواړم.

⑨ رَبِّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ. (مسلم)

ژباړه: اې زما پالونکيه! ما له خپل عذاب څخه په هغه ورځ وژغوره په کومه ورځ چه ته خپل بندګان بيا را ژوندي کوې.

⑩ **آيت الكرسي**:(له هرلمانځه نه وروسته يوځل)

(عمل اليوم والليله)

﴿اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

ژباړه: «الله جَلَّ جَلَالُهُ (هغه بر حق معبود دی چې) بې له هغه نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه همیشه ژوندی دی، (د کائناتو) تدبیرونکی دی، نه پر هغه پر کالي راځي او نه خوب، څه چې په آسمانونو او ځمکه کې دي ټول هغه لره دي، نشته څوک چې د ده په وړاندې بې د ده له اجازې نه (د چا لپاره) شفاعت وکړي، پوهیږي په هغه څه چې له هغوی نه وړاندې دي، او په هغه څه چې له هغوی نه وروسته دي، او (هغوی) د ده له علم نه په هیڅ شي احاطه نشي کولای، مګر کوم شی چې الله جَلَّ جَلَالُهُ وغواړي، کرسي

يې پر آسمانونو او ځمکې احاطه کړې ده، او د (آسمانونو او ځمکې) ساتل هغه نه ستړی کوي، او هغه لوړ او لوی دی».

فضيلت: له ابو امامه الباهليﷺ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «څوک چې دا (آيت کرسي) له هر لمانځه نه وروسته ووايي د ده جنت ته د داخليدو مانع فقط ژوند دی (که وفات شي نو جنت ته به داخل شي)». (النسائي)

⑪ آخريني درې سورتونه تلاوت کول (له هرلمانځه نه وروسته يوځل اودسهاراوماښام نه وروسته۳ځلې) (ترمذی،ابوداود)

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۞ اللَّهُ الصَّمَدُ ۞ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۞ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ ﴾

ژباړه: «ووايه (اې محمدهﷺ!): دا چې الله ايکي يو دی، الله بې نيازه دی، نه يې څوک زيږولي، او نه له چانه زيږيدلې، او هيڅوک هغه لره سيال نشته».

﴿ بِسۡمِ اللَّهِ الرَّحۡمَنِ الرَّحِيم ﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ الۡفَلَقِ ۞ مِنۡ شَرِّ مَا خَلَقَ ۞ وَمِنۡ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۞ وَمِنۡ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الۡعُقَدِ ۞ وَمِنۡ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾

ژباړه: «ووايه (اې محمدهﷺ!): پناه غواړم په پالونکي د سهارسره، د هغه څه د شر نه چې ده پيدا کړي دي، او د تيارې شپې له شر نه چې کله تکه توره شي، او د پوکي کونکيو (جادوګرو) ښځو له شر نه (چې پوکل کوي) په غوټو کې، او د حسد کونکي له شر نه چې کله حسد وکړي».

﴿ بِسۡمِ اللَّهِ الرَّحۡمَنِ الرَّحِيمِ﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۞ مَلِكِ النَّاسِ ۞ إِلَٰهِ النَّاسِ ۞ مِنۡ شَرِّ الۡوَسۡوَاسِ

الْخَنَّاسِ ۞ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۞ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾

ژباړه: «ووايه (اې محمده ﷺ!): پناه غواړم د خلکو په پالونکي سره، د خلکو په ټولواک سره د خلکو په معبود سره، د وسوسه اچونکي، پټېدونکي (شيطان) له شر څخه، کوم چې د خلکو په سينو کې وسوسې اچوي، له پيريانو څخه وي، او که له انسانانو».

⑫ دعا کول. د ابو امامه رضی الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وشوه، کومه دعا ښه قبليدونکې ده؟ ويې فرمايل: «د شپې په آخري برخه کې دعا کول، اود فرض لمانځه نه وروسته». (ترمذي)

شيخ الحديث وفقيه المحقق مولانا محمد انورشاه الکشميري الحنفي رحمه الله فرمايي" واعلم أن السُّنة الأكثرية بعد الصلوات ..... في الأذكار والأدعية كلٌّ أميرَ نفسه، ولم تَثْبُت شاكلة الجماعة

فيها، كما هو المعروف الآن . (فيض الباري شرح صحيح البخاري باب مُكث الإمَامِ فِي مُصَلاهُ بَعْدَ السَّلام)

ژباړه : له (فرض) لمنځونو نه وروسته د اذکارو او دعاؤ سنت طريقه داده چې هرکس د هغې په کولو کې د خپل ځان امير دی او په جماعت سره د هغې کول له سنتو څخه ندي ثابت لکه څنګه چې اوس رائج دي".

د سهار او ماښام له لمانځه وروسته ځانګړي اذکار

يادونه: د سهار او ماښام له لمانځه څخه وروسته دې د تيرو اذکارو سره لاندې اذکار هم ولوستلی شي:

❁ اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّار (اوه ځلې)

ژباړه: الهي! ما د دوزخ له اور څخه وساتې.

فضيلت: مسلم بن حارث التميمي رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ هغه ته و فرمايل: کله چې د ماښام د لمانځه څخه فارغ شوې، اوه ځله دا دعا (اللهم اجرني...) ووايه، که دا دې وويله او پدې شپه کې وفات

شوې، د دوزخ له اور څخه به خلاصون وموميږ، او همدا راز که دغه دعا د سهار له لمانځه وروسته اوه ځله ووايي او په هماغه ورځ کې وفات شي نو د دوزخ له اور څخه به نجات حاصلوي. (ابوداود، احمد)

❁ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (لس ځلې)

ژباړه: بې له الله جَلَّ جَلاَلُهُ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه يو دی، شريک نلري، هغه لره (د کايناتو) ټولواکي او پوره غوره ستاينه ده، هغه ژوند ورکوي، او مرګ راولي، او هغه پر هر څه قادر دی.

فضيلت: له ابو ايوب رضي الله عنه څخه روايت دی: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم و فرمايل: «څوک چې د سهار په وخت (د لمانځه وروسته) لس ځله دا ذکر (لا اله الا الله وحده لا شريک له....)ووايي، د هغه په عوض ورته لس نيکی ورکول کيږي، او لس ګناهونه يې بخښل کيږي، او لس درجې يې لوړيږي، او د څلورو غلامانو د آزادولو ثواب يې په نصيب کيږي، او دی تر ماښام پورې د شړل شوي شيطان څخه ساتل کيږي، او همدا راز که

څوک د ماښام له لمانځه نه وروسته دا کلمات ووايي تر سهاره پورې همدا فضيلت ورته حاصليږي». (احمد)

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا. (ابن ماجه، احمد)

ژباړه: الهي! زه له تا نه د ګټور علم، او پاک رزق، او قبول شوي عمل سوال کوم.(د سهار لمانځه نه وروسته يوځل).

يادونه: که د هر لمانځه نه وروسته پورتني اذکار ادا کړی شي نوتقريبا ۵۵ پنځه پنځوسو څخه زيات کيږي او ددې سنتونو اداکول لاندې فوائدلري:

- **د انسان لپاره په شپه او ورځ کې ۵۰۰ پنځه سوه صدقې ليکل کيږي.**

- رسول الله ﷺ فرمايي: «هره تسبيح صدقه ده،او هر تکبير صدقه ده، او هر تحميد صدقه ده، او هر تحليل صدقه ده». (مسلم).

- په شپه او ورځ کې انسان ته په جنت کې ۵۰۰ پنځه سوه ونې لګول کيږي.

رسول الله ﷺ يوه ورځ ابو هريره رضي الله عنه وليدو چې ونه لګوي، نو نبي کريم ﷺ وفرمايل: «اې ابوهريره رضي الله عنه آيا زه تاته داسې لګول ونه ښايم چې له دينه بهتره دي»، ابوهريره رضي الله عنه و فرمايل: ولې نه يارسول الله ﷺ، نبي کريم ﷺ و فرمايل: ووايه سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، په دې هر ذکر تاته په جنت کې يوه ونه لګيږي. (ابن ماجه)

- د هر لمانځه نه وروسته آيت الکرسي ويلو سره د انسان او جنت تر منځ صرف مرګ مانع ګرځي.

- **څوک چې دا اذکار د هر لمانځه نه وروسته وايي د هغه ګناهونه که دسمندر د ځګ برابر هم وي معاف کولای شي.**

(مسلم)

۱۳- د فرض لمانځه نه وروسته اذکار او دعاوې د لمانځه پر ځاي ويل.

۱۴- د مسنون اذکارو شمير د ښي لاس پر ګوتو کول.

دوهم باب

دسهار او ماښام اذکار

الله ﷻ فرمايي:

ژباړه «او په پاکۍ سره ياد کړه په ثنا ويلو خپل رب لره، مخکې د لمر ختلو او مخکې د لمر پريوتو څخه». (سورة ق:۳۹)

الله ﷻ فرمايي:

ژباړه «خپل رب له ځان سره په عاجزۍ او په پټه، اوپرته لدې چې آواز دې جګ شي، د سهار او ماښام پر وخت ياد کړه، او له غافلو (بندګانو)مه کيږه». (سورة الأعراف:۲۰۵)

له انس بن مالک ﷺ څخه روايت دی، چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «د هغه ډلې سره زما کښيناستل چې د سهار له لمانځه څخه تر لمر ختلو

پورې د الله ﷻ ذکر کوي، بهتر دی له دې چې د اسماعیل ﷺ د اولادې څخه څلور غلامان آزاد کړم». (أبو داود)

یادونه : د سهار اذکارو لپاره مستحب او افضل وخت د سهار له لمانځه وروسته تر لمرختة دی خو له هغې وروسته یې ویل هم جائز دي او د ماښام اذکارو لپاره د مازدیګرله لمانځه وروسته تر لمر لویدو پورې دی خو له هغې وروسته یې ویل هم جائز دي.

اذکار

❁ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

❁ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

① **آیت الکرسي.**(لومړي باب کې سره له ژباړې ذکر شوې).

فضیلت: د رسول الله ﷺ څخه روایت دی: «څوک چې د سهار وخت کې آیت کرسي ووايي، تر ماښام پورې به د جنیاتو (پیریانو) څخه محفوظ

پاتې شي، او څوک يې چې ماښام ووايي نو تر سبا پورې به د پيريانو څخه په امن وي». (حاکم)

۴ آخريني درې سورتونه(درې ځلې) (لومړي باب کې سره له ژباړې ذکر شوي).

فضيلت: رسول اللهﷺ فرمايي: «څوک چې دا سورتونه د سهار او ماښام په وخت (درې، درې ځلې) ووايي نو دا ورته له هرڅه نه کافي او بس دي». (ابو داود،ترمذي)

يادونه: دسهار په وخت هغه الفاظ ويل کيږي چې لاندې خط ترې کش دی او د ماښام په وخت هغه چې د قوسونو په منځ کښې دي.

۳ أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ [أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ] وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. رَبِّ

أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِيْ هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ [خَيْرَ مَا فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا] **وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْ هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَه** [شَرِّ مَا فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا] **رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوْءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِيْ النَّارِ، وَعَذَابٍ فِيْ الْقَبْرِ** .(يوځل). (مسلم)

ژباړه: صبا مو کړ او صبا کړ کائناتو [ماښام مو کړ، او ماښام کړ کائناتو] **پداسې حال کې چې پادشاهي ټوله الله ﷻ لره ده نشته لائق د عبادت مګر همدی چې یو دی او هیڅ شریک نلري، هغه لره پادشاهي ده، او هغه لره ستاینه ده، او هغه پر هر څه قادر دی، اې زما پرورد ګاره! پدې ورځ کې** [پدې شپه کې] **چې څه خير دی، او له دې وروسته چې څه خير دی، زه له تا نه د هغه سوال کوم، او پدې ورځ**

کې [او پدې شپه کې] **چې څه شر دی، او له هغه نه وروسته چې څه شر دی، له هغه څخه په تا سره پناه غواړم، اې زما پروردګاره! په تا سره له تنبلۍ، او د اوږده عمر د بدوالي نه پناه غواړم، اې زما پروردګاره! په تا سره د دوزخ او قبر له عذاب نه پناه غواړم.**

④ اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا [أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا]، **وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ** [**وَإِلَيْكَ الْمَصِيْرُ**] (يو ځل). (ابوداود، ترمذي)

ژباړه: الهي! (ستا په حکم سره) مونږ سهار [ماښام] **کړو، او (ستا په حکم سره) مونږ** [ماښام] **سهار کړو، او ستا (په حکم سره) ژوند کوو، او ستا (په حکم سره) مرو، او تا لره بيا درتګ (ژوندي کيدل) دي.**

⑤ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّيْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، خَلَقْتَنِيْ وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنَ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوْءُ بِذَنْبِيْ، فَاغْفِرْلِيْ فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلاَّ أَنْتَ.(یو ځل).

ژباړه: الهي! ته زما پروردګار یې، بې له تا نه بل د عبادت وړ معبود نشته، تا زه پیدا کړی یم، او زه دې بنده یم، او زه د خپل توان سره ستا پر عهد او وعده ولاړ یم، زه پناه غواړم په تا سره د خپلو کړو له شر نه، زه ستا په هغه نعمت اقرار کوم چې ما ته دې راکړی، او په خپله ګناه اقرار کوم، نو ما ته بښنه وکړې، چې بې له تا نه څوک ګناه نشي بخښلای.

فضیلت: د شداد بن اوس رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ وفرمایل: «سیدالاستغفار دا دعا ده(اَللّٰهُمَّ أَنْتَ رَبِّيْ ...) څوک چې دا دعا د ورځې په یقین سره ووایي، او په همدې ورځ کې وفات شي د

جنتيانو څخه دی، همدا راز څوک چې دا په شپه کې په يقين سره ووايي، او د سهار څخه مخکې وفات شي جنت ته به ځي». (بخاري)

⑥ **اللَّهُمَّ إِنِّيْ <u>أَصْبَحْتُ</u> [أَمْسَيْتُ] أُشْهِدُكَ، وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلاَئِكَتَكَ، وَجَمِيْعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللّٰهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ.** (څلور ځلې) (ابوداود)

ژباړه: الهي! ما <u>سهار کړو</u> [ماښام کړو] **پداسې حال کې چې زه تا پدې شاهد ګڼم، او شاهد ګڼم پدې ستا دعرش پورته کونکي، او ستا فرښتې، او ستا ټول مخلوقات، چې بېشکه ته الله ﷻ يې، بې له تا نه بل د عبادت وړ معبود نشته، يو يې، شريک نلرې، او په رښتيا سره محمد ﷺ ستا بنده او ستا پيغمبر دی.**

فضیلت: له انس ﷺ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ وفرمایل: «څوک چې دا ذکر(اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَصْبَحْتُ...) **څلور ځلې په سهار او ماښام کې ووایي، الله پاک یې له دوزخ څخه ساتي».**

⑦ اللّٰهُمَّ مَا أَصْبَحَ [أَمْسَى] بِيْ مِنْ نِّعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِّنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ. (یو ځل)

ژباړه: الهي! کوم نعمت چې ماته، او ستا بل کوم مخلوق ته د سهار [د ماښام] **په وخت رسیدلی، نو هغه یوازې ستا له طرفه دی، تا لره شریک نشته، نو تا لره ستاینه او شکر دی.**

فضیلت: عبد الله بن غنام البیاض ﷺ روایت کوي چې رسول الله ﷺ وفرمایل: «څوک چې دا ذکر(اَللّٰهُمَّ مَا أَصْبَحَ...) **سبا ووایي نو د هغې ورځې شکر یې په ځای کړ، او څوک یې چې ماښام ووایي، د همغې شپې شکر یې اداء کړ».** (ابو داود، ابن حبان)

⑧ اللَّهُمَّ عَافِنِيْ فِيْ بَدَنِيْ، اَللَّهُمَّ عَافِنِيْ فِيْ سَمْعِيْ، اللَّهُمَّ عَافِنِيْ فِيْ بَصَرِيْ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ اللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوذُ بِكَ مِنَ عَذَابِ الْقَبْرِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ.(درې ځلي) (ابوداود)

ژباړه: الهي! ما ته په بدن کې روغتيا راکړې، الهي! ما ته په غوږونو کې روغتيا راکړې، الهي! ما ته په سترګو کې روغتيا راکړې، بې له تا نه بل د عبادت وړ معبود نشته، الهي! زه پناه غواړم په تا سره له کفر او فقر نه، الهي ! زه پناه غواړم په تا سره د قبر له عذاب نه، بې له تا نه بل د عبادت وړ معبود نشته.

⑨ ﴿ حَسْبِيَ اللّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾(التوبه:۱۲۹) (اووه ځلې)

ژباړه: بس دی ما ته هغه الله ﷻ چې بې له هغه بل د عبادت وړ معبود نشته، پر هغه مې توکل کړی، او همدی د لوی عرش څښتن دی.

فضيلت: هر څوک چې دا کلمات (حَسْبِيَ اللَّهُ...) **اوه ځلې ووايي، الله پاک ورته د دنيا او آخرت له پريشانيو نجات ورکوي.** (ابوداود)

⑩ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي،اللّٰهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللّٰهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي. (ابو داود، ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه له تا نه په دنيا او آخرت کې د معافۍ او سلامتۍ سوال کوم، الهي! زه له تا نه په خپل دين او دنيا کې او په خپل اهل او مال کې د معافۍ او سلامتۍ سوال کوم، الهي! زما عيبونه پټ کړې، او ويره را نه لرې کړې، الهي! ما د مخې نه، او د شا نه، او د ښي خوا نه، او د چپې خوا

نه، او د پورته خوا نه محفوظ کړې، او زه ستا په لويې سره لدې نه پناه غواړم چې دلاندې خوا نه ناڅاپه هلاک شم.

⑪ اللّٰهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلٰى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجُرَّهُ إِلٰى مُسْلِمٍ.

(ترمذي، ابوداود)

ژباړه: الهي! اې په پټو اوښکاره عالمه! اې دآسمانونو او ځمکې پيدا کونکيه! اې د هرشي پالونکيه او واکمنه! زه شاهدي ورکوم چې بې له تانه بل د عبادت وړ(معبود) نشته، زه په تاسره د خپل نفس د شرنه، او د شيطان دشرنه او شرک نه پناه غواړم، او لدې نه پناه غواړم چې زه بدي وکړم، اويا (بل) مسلمان ته بدي ورسوم.

⑫ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. (درې ځلې)

ژباړه: د هغه الله ﷻ په نوم، چې له نامه سره يې هيڅ شی په ځمکه او آسمان کې ضرر نه رسوي، او هغه ښه اوريدونکی، ښه پوه دی.

فضيلت: له عثمان بن عفان رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي: «هر بنده چې دا دعا (بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ.....) **د سبا او ماښام پر وخت درې ځلې ووايي، هيڅ شی ور ته ضرر نه شي رسولی».**

(ترمذي، ابو داود)

⑬ رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيّاً (وَّرَسُولًا) (درې ځله).

ژباړه: زه د الله ﷻ په څښتن توب (کار سازی) او د اسلام په دين، او د محمد ﷺ په پيغمبري راضي شوم.

فضیلت: څوک چې دا ذکر د سهار، او ماښام په وخت درې ځلې ووايي نو په الله حق دی چې هغه به د قيامت په ورځ خوشحالوي.

(ابوداود، ترمذي)

⑭ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، وَلا تَكِلْنِي إِلَىٰ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ. (حاكم)

ژباړه: اې د كامل ژوند څښتنه! اې د كايناتو تدبيرونكيه! ستا رحمت سره فرياد كوم او مدد غواړم، زما ټول كارونه برابر كړې، او زما نفس (او خواهشاتو) ته مې د سترګې د رپ په اندازه هم مه سپارې.

⑮ أَصْبَحْنا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلّٰهِ [أَمْسَيْنَا وَأَمْسَىٰ الملْكُ لِلّٰهِ] رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هٰذَا الْيَوْمِ فَتْحَهُ، وَنَصْرَهُ، وَنُورَهُ، وَبَرَكَتَهُ، وَهُدَاهُ، [هٰذِهِ اللَّيْلَةِ فَتْحَهَا، وَنَصْرَهَا، وَنُورَهَا، وَبَرَكَتَهَا،

وَهُدَاهَا]، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ [مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا] (ابوداود)

ژباړه: مونږ سهار کړو [مونږ ماښام کړ] **او کاءناتو هم الله لره سهار کړ** [ماښام کړ]، **چې پروردګار د مخلوقاتو دی، الهي! زه در نه د دې ورځې** [د دې شپې] **د خیر، کامیابی، نصرت، رڼایی، برکت او هدایت سوال کوم، او په تا سره د هغې له شر نه، او د هغې نه وروسته شر نه پناه غواړم.**

⑯ أَصْبَحْنَا [أَمْسَيْنَا] عَلَى فِطْرَةِ الإِسْلامِ وَعَلَى كَلِمَةِ الإِخْلاَصِ، وَعَلَى دِيْنِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِيْنَا إِبْرَاهِيْمَ حَنِيْفاً مُّسْلِماً وَّمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ (یوځل).

(احمد)

ژباړه: مونږ سهار کړو [مونږ ماښام کړو] **په فطرت د اسلام، او په کلمه د اخلاص، او په دين د محمدﷺ او په طريقه زمونږ د پلار ابراهيم** عليه السلام **چې حق ته مايل وو، او له مشرکانو څخه نه وو.**

⑰ **سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ** (سل ځلې).

ژباړه: پاک دی الله جل جلاله**، او هغه لره غوره ستاينه ده.**

فضيلت: څوک چې د سهار او ماښام په وخت (دا ذکر) سل ځلې ووايي، هيڅوک به د قيامت په ورځ لده غوره عمل ونلري، مګر هغه څوک چې د ده په اندازه او يا له هغه نه زيات يې دا ذکر ويلی وي. او د هغه ټول ګناهونه به وبښل شي اګرکه د سمندر د ځګ په اندازه(زيات) هم وي.

(موطا، مسلم)

⑱ **لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** (د سهار په وخت سل ځلې).

ژباړه: بیله الله ﷻنه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، یو دی، شریک نه لري، ده لره پادشاهي ده، او ده لره پوره ستاینه ده، او هغه پر هر څه قادر دی.

فضیلت: څوک چې دا ذکر په ورځ کې سل ځلې ووایي، نو د لسو مریانو د آزادولو په اندازه (اجر) به ورکړل شي، او هغه لره به سل نیکۍ ولیکل شي، او سل ګناهونه به ورته وبخښل شي، او په هماغه ورځ به تر ماښام پورې له شیطان نه په امان وي، او هیڅ څوک به لده نه غوره عمل ونه لري، مګر هغه څوک چې د ده په شان یې عمل کړی وي. (بخاری، مسلم)

⑲ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَا نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ (درې ځلې د سهار په وخت). (مسلم)

ژباړه: پاک دی الله ﷻ، او هغه لره غوره ستاینه ده، د ده د مخلوقاتو د شمیر په اندازه، او د ده د رضا (په اندازه)، او د ده د عرش د وزن په(اندازه)، او د ده د کلماتو د سیاهي (په اندازه).

⑳ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا. (د سهار په وخت یوځل) (ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه له تا نه د ګټور علم، او پاک رزق، او قبول شوي عمل سوال کوم.

㉑ أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ. (په ورځ کې سل ځلې)

(بخاري، مسلم)

ژباړه: له الله نه بښنه غواړم، او هغه ته توبه وباسم.

㉒ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ.

(دماښام په وخت درې ځلې)

ژباړه: د الله ﷻ په بشپړ کلام سره د هغه د مخلوقاتو له شر نه پناه غواړم.

فضيلت: څوک چه دا ذکر د ماښام په وخت درې ځلې ووايي، په هغه شپه کې به (د زهرناک خزنده) زهر ورته څه ضرر ونه رسوي.

(ترمذي، ابن ماجه، احمد)

۲۳ په رسول اللهﷺ باندې درود.

یادونه: د درود مختلف الفاظ له رسول اللهﷺ څخه ثابت شوي دي، خو تر ټولو غوره ابراهیمي درود دی.

❁ ابراهیمي درود: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (مجمع الزوائد) (لس ځلې).

ژباړه: الهي! پر محمدﷺ او د محمدﷺ پر اهل وعیال درود ولیږه، لکه څنګه چې دې پر ابراهیم علیه السلام او د ابراهیم علیه السلام پر اهل وعیال درود لیږلی دی، په رښتیا سره ته ستایلی شوی یې، د لویي خاوند یې.الهي! برکت نازل کړه پر محمدﷺ او د محمدﷺ پر اهل وعیال باندې، لکه

ځنګه چې دې برکت نازل کړی دی پر ابراهیم ، او د ابراهیم پر اهل وعیال باندې، په رښتیا سره ته ستایل شوی، د لویې خاوند یې.

فضیلت: ابودرداء وایي: چې رسول الله وفرمایل: هغه څوک چې د سهار او ماښام پر وخت لس ځله پر ما درود واستوي، د قیامت په ورځ یې زما شفاعت په نصیب کیږي.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ. (لس ځلې)

ژباړه: الهي! پر محمد او د محمد پر اهل وعیال درود ولیږه. (نسائي)

اللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ. (لس ځلې).

ژباړه: الهي! زمونږ پر پیغمبر محمد درود او سلام ولیږه.

(مجمع الزوائد)

۲۴ دشرک نه د ځان ساتلو دعا.

اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لاَ أَعْلَم. (احمد)

ژباړه: الهي! زه پناه غواړم په تاسره لدې چې شريک ونيسم له تا سره پداسې حال کې چې زه پوهيږم، او ښښنه غواړم په کومو چې نه پوهيږم.

㉕ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ. (يو ځل)

ژباړه: الهي! زه پناه غواړم په تا سره له غم او پريشانۍ نه، او پناه غواړم په تا سره له کمزورتيا (سستۍ) او لټۍ نه، او پناه غواړم په تا سره له بخيلۍ او بې زړه توب نه، او پناه غواړم په تا سره له قرض زياتيدو او د سړو له غلبې موندلو نه.

فضيلت: ابو سعيد خدري ﷺ فرمايي: چې يوه ورځ رسول الله ﷺ مسجد ته ننوت، د انصارو څخه يې يو سړی وليد چې ابو امامه نوميده، ورته يې وويل: «اې ابو امامه! د لمانځه له وخت نه پرته دې ولې په جومات کې وينم ؟» ابو امامه ﷺ وويل: يا رسول الله ﷺ ! خفګان، غمونو، او قرض

مجبور کړی یم، رسول الله ﷺ وفرمایل: «آیا داسې کلمات درته ونه ښایم چې کله هغه ووایې، الله پاک به دې خفګان لرې کړي، او قرضونه به دې خلاص کړي؟» ابو امامه رضي الله عنه وویل: ولې نه، یا رسول الله ﷺ ! رسول الله ﷺ وفرمایل: «د سبا او ماښام پر وخت (اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ...) **ووایه»، ابو امامه رضي الله عنه وایي: همداسې مې وکړل، الله جل جلاله مې خفګان او غم لرې کړ او قرض مې هم خلاص شو.** (ابوداود)

۲۶ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

(سل ځلې). (ترمذي)

ژباړه: پاک دی الله جل جلاله، پوره ستاینه الله جل جلاله لره ده، نشته لایق د عبادت مګر یوائې یو الله جل جلاله دی، او الله جل جلاله ډیر لوی (ذات) دی.

فضیلت: عمرو بن شعیب له خپل پلار څخه، او هغه بیا د خپل پلار رضي الله عنه څخه روایت کوي چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «څوک چې د سهار او ماښام پر وخت سل ځلې د الله تسبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) **ووایي، داسې ده لکه چې سل ځلې یې حج کړی وي، او څوک چې سبا او ماښام سل ځلې**

(الحَمْدُ لِلَّهِ) ووايي، داسې ده لکه چې سل آسونه يې د الله ﷻ په لاره کې تيار کړي وي، او يا يې داسې وفرمايل: سل ځلې د الله ﷻ په لاره کې وجنګيږي، او څوک چې په سبا او ماښام کې سل ځلې تهليل (لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ) ووايي، داسې ده لکه چې سل غلامان يې د اسماعيل عليه السلام له اولادې څخه آزاد کړي وي، او څوک چې په سبا او ماښام کې سل ځله تکبير (اللَّهُ أَكبَرُ) ووايي، پدې ورځ به د عمل له لحاظه له ده څخه څوک زيات نه وي، مګر هغه څوک چې د ده په شان او يا يې له ده څخه زيات (دا ذکر) ويلي وي».

دریم باب

د ورځني ژوند مهم اذکاراو سنتونه

ام المؤمنین عایشه رضي الله عنها فرمايي: رسول الله ﷺ په خپل ټولو وختونو کې د الله جل جلاله ذکر کاوه. (مسلم)

د خوب نه وړاندې سنتونه

۱- په وخت ویده کیدل

څوک چې غواړي خپل ژوند د رسول الله ﷺ په سنتو برابر کړي، کوښښ دې و کړي چې ناوخته ویده نشي، ترڅو د تهجد له ثواب، او د سهار له برکاتو بې برخې نشي. ځکه چې رسول الله ﷺ فرمايي: «اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِيْ فِيْ بُكُورِهَا». (أبو داود)

ژباړه: اې الله ﷻ! زما د امت په سبايي (سهار وخته) کې برکت کيږده.

۲- د اودس په حالت کې ویده کیدل

له ابن عمر څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايي: څوک چې د اوداسه په حالت کې ويده شي نو يوه ملائکه هم ورسره شپه تيره وي او هر کله چې را پاځيږي نو هغه ملائکه دعا کوي چې اې الله د دې بنده مغفرت د وکوه ځکه چې دی په اوداسه ويده شوی وو. (مجمع الزوائد)

۳- د ويده کيدلو نه وړاندې خپله بستره څنډل

رسول الله ﷺ فرمايي: «ستاسې نه چې څوک خپلې بسترې ته لاړ شي نو هغه دې درې ځله وڅنډي ځکه هغه نه پوهيږي چې د ده له تږ نه وروسته هغې ته څه راغلي». (متفق عليه)

۴- په ښي اړخ ويده کيدل

رسول الله ﷺ فرمايي: «کله چې د خوب اراده وکوې نو اودس وکوه او بيا په ښي اړخ ويده شه». (بخاري، مسلم)

۵- ښی لاس تر ښي مخ (رخسار) لاندې کول

حدیث شریف دی چې: رسول اللهﷺ به چې کله ویده کیدو نو ښی لاس به یې تر ښي رخسار لاندې کولو. (ابو داود)

۶- د ویده کیدونه وړاندې لاندې اذکار ویل

۞ **آیت الکرسي** (په لومړي باب کې ذکر شوې).

فضیلت: رسول اللهﷺ فرمایي: «څوک چې بسترې ته (د خوب لپاره) ورشي او دا (آیت الکرسي) ووایي، د الله ﷻ له طرفه ساتندوی (محافظ) ور ته مقرر شي، او تر سهاره شیطان ور ته نږدې کیدای نشي». (بخاري)

۞ **د سورة البقرة دوه آخري آیاتونه:**

﴿ ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ

الْمَصِيرُ ۞ لاَ يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا
كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن
نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنتَ مَوْلاَنَا فَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ (البقرة:۲۸۵–۲۸۶)

ژباړه: «پيغمبرﷺ په هغه څه چې ده ته له خپل پروردګار څخه را نازل شوي دي يقين او باور لري، او مؤمنان هم (په هغه يقين لري)، او ټولو ايمان راوړ په الله ﷻ، او د هغه په ملايکو، او د هغه په کتابونو، او د هغه په پيغمبرانو، (پداسې حال کې چې ټول وايي) د الله ﷻ د پيغمبرانو د هيڅ يو په مينځ کې فرق نه کوو، او (همدارنګه پيغمبر او مؤمنان) وايي: مونږ (د الله ﷻ حکم) واوريده، او (د هغه) اطاعت مو وکړ، اې پروردګاره! ستا نه بښنه غواړو، او تا ته (د ټولو مخلوقاتو) بيا درتګ

دی، الله ﷻ هیڅوک د قدرت او طاقت نه زیات نه مکلف کوي، کوم (نیک) کار چې یې کړی د هغه (ثواب) همده لره ده، او کوم (بد) کار چې یې کړی د هغه (عذاب) پر همده باندې دی، اې زمونږ پروردګاره! مونږه (په ګناه) مه نیسه کله چې (ستا حکم) هیر کړو، او یا په خطا سره (ګناه وکړو)، اې پروردګاره! او مه ایږده پر مونږ باندې درونډ بار، لکه څنګه چې دې زمونږ نه مخکې کسانو باندې ایښې وو، اې پروردګاره! او مه ایږده پر مونږ باندې هغه بار چې مونږ یې هیڅ طاقت نلرو، او زمونږ د (ګناهونو) نه تیر شه، او مونږ ته ښښنه وکړه، او پر مونږ رحم وکړه، ته زمونږ مددګار یې، نو ته مونږ پر کافر قوم بریالي کړې».

فضیلت: له عبد الله بن د مسعود ﷺ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي: «هرچا چې د شپې د سوره بقرې دوه وروستي آیتونه ولوستل نو (اجر، ثواب له لحاظه او آفتونو څخه د خلاصون لپاره) ورته کافي ده». (بخاري)

۞ سورة الملک ﴿تَبَارَكَ الَّذِی بِيَدِهِ الْمُلْكُ...﴾

فضیلت: رسول اللهﷺ فرمايي: «**څوک چې هره شپه (تبارک الذی...) يعنې د الملک سورت تلاوت کړي، الله ﷻ ورته د قبر د عذاب څخه نجات ورکوي**». (نسائي باب عمل اليوم والليله)

صحابه کرام فرمايي: مونږ به د رسول اللهﷺ په وخت کې سورت الملک ته د قبر له عذاب څخه منع کوونکی (المانعة) سورت ويلو. (ترمذي)

۞ درې آخري سورتونه تلاوت کول (په لومړي باب کې ذکر شوي)

خپل لاسونه به را ټول کړي او پورتني سورتونه به ولولي، او هغه د په لاسونو کې چف کړي، او تر کومه چې کولای شي په خپل بدن به لاسونه کش کړي (پدې ترتیب چې له سر او مخ څخه شروع وشي) دا د درې ځلې تکرار کړي، رسول اللهﷺ به هره شپه دا عمل کولو. (بخاري)

❁ سُبْحَانَ اللّٰهِ (٣٣ ځلې)، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ (٣٣ ځلې)، اَللّٰهُ أَكْبَرُ (٣٣ ځلې).

فضیلت: څوک چې دا اذکار دخوب په وخت کې ووايي نو دا هغه لره د یو خدمتګار څخه هم غوره دي. (بخاري)

❁ بِاسْمِكَ اللّٰهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا. (بخاري)

ژباړه: الهي! ستا په نوم سره مرم، او ژوندی کیږم.

❁ اَللّٰهُمَّ قِنِيْ عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ. (درې ځلې) (ابوداود)

ژباړه: الهي! ستا له عذاب نه مې په هغه ورځ وساتې، په کومه چې خپل بندګان بیا را ژوندي کوې.

۞ بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: الهي! ستا په نوم سره مي خپله ډډه ولګوله، او ستا (په نوم سره يې) بيرته را پورته کوم، که دي زما روح قبض کړ نو رحم پرې وکړه، او که دې بيرته را وليږه نو ساتنه يې وکړه، په هغه څه سره چې د خپلو نيکو بندګانو (ساتنه کوې).

۞ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَآوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيَ. (مسلم)

ژباړه: ټوله ستاينه هغه الله جَلَّ جَلَالُهُ لره ده چي مونږ ته يې خوراک او څښاک راکړی، او له شر نه يې ساتلي يو، او مونږ ته يي د اوسيدو ځای را کړی، ځومره ډير خلک داسي شته چي دوی لره دشر نه ساتونکی، او د اوسيدو ځای ور کونکی نشته.

❁ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِيْ إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِيْ إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِيْ إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِيْ إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَّرَهْبَةً إِلَيْكَ، لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَأَ مِنْكَ إِلاَّ إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِيْ أَنْزَلْتَ، وَنَبِيِّكَ الَّذِيْ أَرْسَلْتَ.

ژباړه: الهي! ما خپل ځان تا ته تسليم کړ، او خپل کار مې تا ته و سپاره، او خپل مخ مې تاته و ګرځاوه، او خپله شا مې تا ته تکيه کړه، پداسې حال کې چې ستا له عذاب نه ډار لرم، او ستا رحمت ته اميد لرم، بېله تا نه بل هيڅ د نجات او پناه ځای نشته، ايمان مې راوړ ستا پر هغه کتاب چې تا نازل کړی، او ستا پر هغه پيغمبرﷺ چې تا (مونږ ته) استولی دی.

فضيلت: براء بن عازب رضي الله عنه فرمايي: چې رسول اللهﷺ راته وويل: «کله چې دې وغوښتل د خوب بسترې ته لاړ شې د لمانځه د اودس په شان اودس وکړه، او بيا په ښي خوا څمله او دا دعا ووايه: (اَللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي

إِلَيْكَ)»، **بيا رسول الله ﷺ وفرمايل: «كه لدې وروسته مړ شوې، مسلمان مړ شوی یې».** (بخاري)

٧- په خوب کې له يوې دړې نه بلې دړې ته د اوښتلو دعا

﴾ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ. (حاكم)

ژباړه: بې له يو او غالب الله ﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، د آسمانونو او ځمکې او دهغو په مينځ کې د مخلوقاتو پروردګار دی، د زور او غلبې څښتن دی، بخښونکی دی.

٨- په خوب کې د ناآرامۍ او ويريدلو دعا

﴾ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ، وَشَرِّ عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ. (ابو داود)

ژباړه: زه پناه غواړم د الله ﷻ په بشپړ کلام سره، دهغه له غضب او عذاب نه، او د شيطانانو له وسوسنه، او لدې نه چې(شيطانان) ما ته راشي.

۹- هغه څه چه د بد خوب ليدو نه وروسته کول پکار دی

- درې ځلې چپې خواته لاړې توکل.
- درې ځلې له شيطان نه، او دهغه څه له شر نه چې په خوب کې يې ليدلي دي په الله سره پناه غوښتل.
- خپل خوب چاته نه ويل.
- پر بل اړخ اوښتل.
- که وغواړي لمونځ د وکړي. (مسلم)

د قيام الليل (تهجد) سنتونه

۱- د شپې د لمونځ غوره عدد يولس يا ديارلس رکعته (د وترو سره) دی

په حديث شريف کښې راځي چې: رسول اللهﷺ به دشپې يوولس رکعته لمونځ کولو. او په بل روايت کښې راځي چې: رسول اللهﷺ به دشپې ديارلس رکعته لمونځ کولو. (البخاري)

۲- د تهجدو لپاره تر ویښیدو وروسته مسواک استعمالول

۳- د لمونځ پیل له دوه خفیفو رکعتونو نه کول

تر څو انسان له دې وروسته اوږد لمونځ ته تیار شي، رسول اللهﷺ فرمايي: «ستاسې نه چې څوک د شپې لمونځ ته دریږي نو پیل دې له دوه خفیفو رکعتونونه وکړي». (مسلم)

۴- د تهجد افتتاح له لاندې مسنونې دعا کول

۞ اللَّهُمَّ رَبَّ جَبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ اهْدِنِي لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. (مسلم)

ژباړه: اې اللهﷻ! د جبرائیل او میکائیل او د اسرافیل پروردګاره !د ځمکې او آسمانونو پیداکوونکیه! له ښکاره او پټو څخه خبره! ته د

خپلو بندګانو ترمنځ په هغه څه کښې فيصله کونکی يې چې په څه کښې هغوی اختلاف کولو، ما ته ددې اختلاف نه په خپل امر سره د هغه څه په طرف هدايت وکړه چې حق وي، ته چې چاته وغواړې نېغې لارې ته يې هدايت کوې.

٥- د شپې لمونځ (تهجد) اوږد کول

د رسول کريم ﷺ نه پوښتنه وشوه چې کوم لمونځ غوره دی؟ نو هغه ﷺ و فرمايل: «په کوم کې چې قيام اوږد کړای شي». (مسلم)

تهجد لمانځه ته د پاڅېدو لپاره مرستندويه اسباب:

- د شپې پروخت ويده کيدل.
- د غرمې په وخت ويده کيدل (قيلوله کول).
- له ګناهونونه ځان ساتل.
- د نفسياتي خواهشاتو مقابله کول.

د خوب څخه له ویښېدو وروسته سنتونه

١- د خوب آثار له خپلو سترګو او مخ څخه د لاسونو په واسطه لرې کول

امام نووي او امام ابن حجر رحمهما الله فرمايي: چې دا کار مستحب دی ځکه چې په حدیث شریف کښې راځي چې: رسول اللهﷺ له خوب څخه را ویښ شو، او کښیناستو وروسته یې له خپل مخ څخه خوب د لاسونو په ذریعه مسحه کولو. (مسلم)

٢- له را ویښیدو وروسته لاندې اذکار ویل

۞ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِيْ أَحْيَانَا بَعْدَماَ أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُوْرُ. (بخاري)

ژباړه: ټوله ستاینه الله ﷻ لره ده، هغه چې مونږ یې پس له مرګه ژوندي کړي یو، او همده ته بیا ژوندي کیدل او ورتګ دی.

❁ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ عَافَانِيْ فِيْ جَسَدِيْ، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِيْ، وَأَذِنَ لِيْ بِذِكْرِهِ. (ترمذي)

ژباړه: پوره ثنا او ستاینه هغه الله لره ده چې ما ته يې په بدن کې روغتيا راکړې، او ماته يې زما روح بيا راکړ، او ماته يې د خپل ذکر اجازه (فرصت)راکړه.

٣- درې ځله لاسونه وينځل

رسول اللهﷺ فرمايي: «له تاسې چې هر څوک له خوب څخه ويښ شي نو خپل لاس دې ترهغې د اوبو په لوښي کښې نه غوټه کوي تر څو چې هغه درې ځله ووينځي». (متفق عليه)

۴- په پزه اوبه تيرول

رسول اللهﷺ فرمايي: «کله چې يو له تاسی څخه له خوبه ويښ شي، نو په پزه دی درې ځله اوبه تېرې کړي، ځکه چې شيطان د هغه په پزه کښې شپه تېروي». (متفق عليه)

٥- مسواک استعمالول

په حدیث کښې راځي: رسول اللهﷺ چې به کله هم له خوبه ویښ شو نو خپله خوله به یې په مسواک سره وینځله. (متفق علیه)

مسواک

رسول اللهﷺ فرمایي: که زما په امت سخته نه تمامیدی نو ما به دوي ته امر کړی وو چې د هر لمانځه پر مهال مسواک استعمالوی. (متفق علیه)

په شپه او ورځ کښې یو مسلمان څو څو ځله مسواک استعمالوي مثلا:

د خوب څخه د را ویښیدو په وخت، پنځه ځله د فرض لمانځه لپاره، د چاشت د لمانځه لپاره، د تهجد لمانځه لپاره، کور ته د ننوتلو په وخت.

عایشه رضي الله عنها فرمایي: نبي کریمﷺ به چې کله کور ته ننوتلو نو مسواک به یې وهلو. (مسلم)

د قرآنکريم د تلاوت نه وړاندې، د خولې د بد مزګي په وخت. رسول الله ﷺ فرمايي: «مسواک د خولې د پاکۍ او د الله ﷻ د رضا سبب دی». (احمد)

د مسواک په استعمال سره دوه فايدې ترلاسه کيږي:

- **د الله ﷻ رضا.**
- **د خولې نظافت او پاکوالی.**

يادونه: مسواک لاندې مفيد مواد لري:

- **د جراثيمو ضد مواد.**
- **د پاکوالي مواد.**
- **د غاښونو د پاکولو او سپينوالي مواد.**
- **د خولې لپاره د خوش بويي او تازه والي مواد.**

د پايزار اغوستلو سنت طريقه

رسول اللهﷺ فرمايي: «كله چې له تاسو څخه څوک پايزار پر پښو كوي نو له ښي پښې دې شروع كوي، او كله چې پايزار اوباسي نو له چپې پښې نه دې شروع كوي، يا خو د دواړه پر پښو كوي، او يا دې دواړه لرې كوي (يعنې په يوه څپلۍ كښې دې نه ګرځي)». (مسلم)

پورتنی سنت په شپه او ورځ كې ډير ځله تكراريږي:

- حمام ته د ننوتلو او راوتلو پر مهال.
- جومات ته د تلو راتلو پر مهال.
- كور ته د وتلو او ننوتلو پر مهال.

لنډه دا چې په شپه او ورځ كښې انسان ډير ځله د پايزار پښو كولو او ايستلو ته اړ كيږي كه هر ځل دا كار په سنت طريقه وكړي او د سنت د اتباع نيت پكښې ولري نو خورا عظيم اجر او ثواب تر لاسه كيږي.

تشناب ته د ننوتلو او بیر ته وتلو سنتونه

۱- د ننوتلو په وخت کښې چپه پښه وړاندې کول

۲- د ننوتلو پر مهال دا دعا ویل:

❁ اللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُبِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ. (متفق علیه)

ژباړه: الهي! زه په تا سره له چټلي او چټلو (ناولو) نه پناه غواړم.

الخبث والخبائث: د جني شیطانانو نارینه او ښځینه ته وایي د دې ذکر په ویلو سره انسان د هغوئ د شر څخه خوندي پاتې کیږي ځکه

تشنابونه د جني شیطانانو استوګنځایونه دي.

۳- د وتلو په وخت کښې ښی پښه وړاندې کول

۴- د وتلو پر مهال دا دعا ویل: «غُفْرَانَكَ» زه ستانه بخښنه غواړم. (ترمذي،ابوداود،ابن ماجه)

یادونه: په دې ډول انسان حمام ته په شپه او ورځ کښې ډېر ځله ځي راځي او په وتو ننوتو کښې دوه سنتونه د ننوتلو او دوه هم د وتلو پر مهال پرځای کوي.

د اوداسه سنتونه

۱- اودس په کور کې کول

رسول الله فرمایي: «کوم کس چې په خپل کور کې اودس وکړي، او بیا د فرض لمونځ لپاره د جومات پخوا روان شي، نو یو قدم سره د هغه یوه ګناه معاف کیږي، او په بل ورته یوه درجه لوړیږي». (مسلم)

۲- د اوداسه په پیل کښې بسم الله ویل (ابو داود)

۳- په چپ لاس پزه پاکول

۴- په خوله او پزه اوبه تېرولو کښې مبالغه کول

یعنې په ټوله خوله اوبه تېرول تردې چې حلق ته ورسیږي، او په ټوله پزه اوبه تیرول تردی چې د پزې تر آخره ورسیږي.

نبي کریمﷺ فرمایي: «په پزه اوبه تیرولو کې مبالغه وکړی، مګر دا چې تاسې روژه په خوله وی». (ترمذي،نسائي،ابن ماجه)

یادونه: روژه لرونکی انسان به دخولې او پزې په وینځلو کښې له مبالغې نه ډډه کوي.

۵- د خولې مینځلو پر مهال مسواک استعمالول

رسول اللهﷺفرمايي: که زما په امت سخته نه تمامیدی نوما به دوئ ته امر کړی وو چې دهر اوداسه پر مهال مسواک استعمال کړي.

(احمد،النسائي)

۶- د ګڼې ږیرې خلالول

یعنې د مینځلو پر مهال په ږیره کښې د لاس ګوتې تیرول، "رسول اللهﷺبه د اوداسه پر مهال خپله ږیره خلالوله". (ترمذي)

۷- د سر مسحه په دې ډول کول چې د تندي نه یې شروع کړي او تر څټ پورې لاس په سر کش کړي، او بیا له څټ تر تندي بیرته په سر لاس کش کړي. (متفق علیه)

یادونه: که مسحه له پورته ډول نه پرته په بله طریقه وشي، فرض خو به ادا شي، خو په سنت په عمل ونشي.

۸- د اوداسه په اعضاوو د وينځلو په وخت او يا له هغې وروسته لاس تيرول

۹- د اوداسه لپاره کمې اوبه استعمالول

" **رسول الله ﷺ به په يوه مُد اوبو اودس کولو.**" (متفق عليه)

يادونه: يو مُد تقريباً نيم ليتر کيږي.

۱۰- په اوداسه کې اسباغ کول

يعني اودس په دې ډول کول چې هر اندام په پوره توګه وينځل شي.

۱۱- د اوداسه نه وروسته مسنون اذکار ويل

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «څوک چې له اوداسه وروسته لاندې دعا ووايي، د جنت آته دروازې ورته خلاصيږي، له هرې يوې چې خوښه يې وي داخل دې شي». (ابو داود)

❁ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. (ابو داود)

ژباړه: شاهدي ورکوم چې بې له الله ﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه يو دی، شريک نه لري، او شاهدي ورکوم چې محمد ﷺ د الله ﷻ بنده او پيغمبر دی.

❁ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ. (نسائي عمل اليوم والليله)

ژباړه: الهي! تا په پاکۍ سره يادوم، او ستا ستاينه کوم، زه شاهدي ورکوم چې بيله تا نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، له تانه ښښنه غواړم، اوتا ته توبه اوباسم.

❁ اللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ. (ترمذي)

ژباړه: الهي! له توبه ويستونکو او پاکو بندګانو څخه مې وګرځوه.

۱۲- د اوداسه نه وروسته دوه رکعته نفل (تحیة الوضوء) لمونځ کول

رسول الله ﷺ فرمايلي: «چاچې زما د او داسه په څېر اودس وکړو، اوبیایې دوه رکعته لمونځ وکړو، او په هغې کې یې له ځان سره خبرې ونکړې نو د هغه تېر ګناهونه وبښل شول». (متفق علیه)

فضیلت: اودس په دې ډول کول چې پورتني سنتونه پکې تطبیق شي انسان له ګناهونو څخه پاکوي.

رسول الله ﷺ فرمایي: «څوک چې په ښه توګه اودس وکړي نود هغه له بدن څخه ګناهونه، ان تردې چې دهغه دنوکونو نه لاندې ګناهونه هم وځي». (مسلم)

په بل روایت کې رسول الله ﷺ فرمایي: «ستاسې نه که یوکس په ښه توګه اودس وکړي، بیا دوه رکعته لمونځ په دې ډول ادا کړي، چې د

زړه حضور يې پکې برابروي، هغه ته جنت واجب شو او مغفرت يې وشو». (مسلم)

د لباس سنتونه

د لباس اغوستلو او ايستلو کار هم په شپه او ورځ کښې ډېر ځله تکراريږي، د جامو اغوستلو او ايستلو سنتونه په لاندې ډول دي:

۱- دجامو ايستلو او اغوستلو په وخت بسم الله ويل

۲- د اغوستلو په وخت لاندې دعا ويل

رسول اللهﷺ چې به کله جامې يا څادر او يا هم پګړۍ اغوسته نو دا دعا به يې ويله:

❁ اللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا هُوَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ. (ابوداود، ترمذي)

ژباړه: الهي! زه د دې (جامې) خیر، او د څه لپاره چې جوړه شوې د هغې خیر غواړم، او زه پناه غواړم په تا سره د دې له شر نه، او د هغه څه له شر نه چې ورته جوړه شویده.

❁ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ كَسَانِي هٰذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ.

ژباړه: پوره ثنا او ستاینه د هغه الله لره چې ما ته یې دا جامه را واغستله، او بیله کوم طاقت او قوت(خرچ کولو) نه یې ما ته را کړه.

(ابو داود، ترمذی، ابن ماجه)

۳- د نوو جامو اغوستلو دعا

❁ (بِسْمِ اللّٰهِ) اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ كَسَوْتَنِيْهِ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ. (ابوداود، والترمذي)

ژباړه: بسم الله یاالهي! تا لره پوره ستاینه ده، تا ما ته (دا جامه) را واغوستله، زه د هغې د خیر، او د څه لپاره چې جوړه شویده د هغه د خیر سوال درنه کوم، او پناه غواړم په تا سره د هغې له شر نه او د هغه څه له شر نه دکوم لپاره چې هغه جوړه شویده.

۴- چا چې نوې جامې واغوستلې هغه ته دعا

❁ تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللهُ تَعَالَىٰ.

ژباړه: دا جامه (په ځان) زړه کړې، او الله دې د هغه په ځای نورې جامې در کړې. (ابوداود)

❁ إِلْبَسْ جَدِيداً وَعِشْ حَمِيداً وَمُتْ شَهِيداً. (ابن ماجه)

ژباړه: نوې جامې واغوندې، او ستایلی و اوسیږې او د شهادت په مرګ مړ شې.

۵- د جامو اغوستلو په وخت له ښي اړخ او ایستلو په وخت له چپ اړخ څخه شروع کول

عائشه رضي الله عنها فرمايي : رسول اللهﷺ به په هرڅه کې شروع له ښي اړخ څخه خوښوله. (ابن حبان)

۶- د تکبر له جامې او د ښنګرو نه د هغې له ښکته کولو ډډه کول

ابو سعيد الخدريؓ فرمايي: ماله رسول اللهﷺ څخه اوريدلي چې فرمايل يې: «د مؤمن پاجامه دهغه د پنډيو تر نيمايي پورې وي، او د پنډيو او ښنګرو ترمنځ هم ګناه نلري، که له دې(ښنګرو) لاندې شي په جهنم کې به وي، که له دې(ښنګرو) لاندې شي په جهنم کې به وي، الله ﷻ د قيامت په ورځ هغه شخص ته نظر نه کوي چاچې خپله پاجامه د تکبر له امله (ښکته) ځکولې وي». (موطا)

ابوذرؓ له نبي کريم ﷺ نه روايت کوي چې فرمايل يې: درى کسان داسې دي چې نه به الله ﷻ په ورځ د قيامت له دوی سره خبرې وکړي او نه به دوی(له ګناه نه) څخه پاک کړي او د دوی لپاره به دردناک عذاب وي. يو هغه چاچې د کبر له امله جامې و ځکولې (النسائي)

ابن عمر ﷺ فرمايي چې رسول الله فرمايي: چاچې له پاجامې، قميص او پګړی ځخه څه شی د کبر له امله و ځکول الله به ورته د قيامت په ورځ نظر نه کوي. (النسائي)

يادونه : په پورته حديثو کې دوه مختلفې سزا ګانې ذکر شوې،چاچې له کبره پرته جامې له ښنګرو ښکته و ځکولې نو د هغې ښنګري او قدمونه به د جهنم په اور کې وي، او چاچې دا کار د کبر له امله وکولو نو دهغې لپاره به په قيامت کې پورته درې سزا ګانې وي،دوه مختلې سزاګانې يوه عمل ته ذکر کول پدې دلالت کوي چې دا عمل دوه صورته لري،لهذا له ښنګرو ښکته د جامو ځښولو ممانعت په دواړو صورتونو کې ثابت دي البته د هر صورت ځانګړې ده.

۷- د کفارو له جامو ځخه ډډه کول

عبدالله بن عمرو بن العاص ﷺ فرمايي چې رسول الله زه په عصفر سره رنګ شوو جامو کې وليدم نو راته يې وفرمايل: «دا د کفارو جامه ده دا مه اغونده». (مسلم)

د آذان سنتونه

د آذان پنځه سنتونه دي چې امام ابن قيم رحمه الله په زادالمعاد کښې ذکر کړي چې په لاندی ډول دي:

١ـ د آذان جواب ور کول

د آذان اوريدونکی به هماغه الفاظ تکراروي چې مؤذن يې وايي پر ته له حي على الصلاة او حي على الفلاح د دې په جواب کښې دې وايي لا حول ولا قوة الا بالله.

ژباړه: نشته (د ګناه ځخه د لرې کيدو)توان او نه د (اطاعت او عبادت کولو)قوت، مګر د الله ﷻ په توفيق سره. (متفق عليه)

فضيلت: هر څوک چې د آذان جواب ورکړي د هغه لپاره جنت واجب کيږي. (مسلم)

۲- دآذان نه وروسته دا ذکر ویل:

۞ وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّه وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُوْلُ اللَّه، رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبّاً، وَبِمُحَمَّدٍ رَّسُولاً، وَبِالإِسْلَامِ دِينَاً. (مسلم)

ژباړه: او زه هم شاهدي ورکوم چې بې له الله ﷻ نه بل د عبادت وړ معبود نشته، او محمد ﷺ د الله پیغمبر دی، د الله ﷻ په څښتن والی، او د محمد په پیغمبری، او د اسلام په دین راضي یم.

۳- د آذان نه وروسته درود شریف ویل:

د رسول الله ﷺ ارشا د دی: کله چې تاسې د مؤذن آواز اورئ، نو تاسې هم داسې وایئ لکه هغه یې چې وایي، او بیا پر ما درود ووایي، او چا چې پر ما یو ځل درود وویلو نو الله تعالی به پر هغه لس ځلې درود ووایي. (مسلم)

یادونه: تر ټولونه غوره درود، ابراهیمي درود دی کوم چې په لمانځه کښې ویل کیږي، خو له دې نه علاوه په نورو ثابت شوو الفاظو اګر که مختصر وي ویل یې جواز لري.

۴- له درود نه وروسته دا دعا ويل:

❁ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّداً الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِيْ وَعَدْتَهُ إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. (بخاري،بيهقي)

ژباړه: الهي! اې د دې مکملې بلنې، او د کيدونکي لمونځ پروردګاره! ته محمدﷺ ته په جنت کې خاصه درجه او خاص فضيلت ور کړې، او هغه ستايلي شوي مقام ته يې ورسوې، کوم چې تا ورسره وعده کړيده، (بې شکه چې ته د خپلې وعدې مخالفت نه کوې).

د دې دعا ويل دا فايده لري چې د دې ويونکي ته د رسول اللهﷺ شفاعت واجب کيږي. (بخاري،بيهقي)

۵- د آذان او ذکر شوو دعاګانو نه وروسته خپل ځان ته دعا کول

په دې وخت کښې دعا قبليږي، رسول الله ﷺ فرمايي: مؤذن چې څه وايي هغه ته هم ووايه! او بيا د الله ﷻ نه وغواړه نو هغه به يې درکوي». (ابوداود، ابن حبان)

کورنه د وتلو او ننوتلو سنتونه

١- له کورنه د وتلو دعا

❁ بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ.

ژباړه: د الله په نامه سره (له کوره وځم) په الله باندې توکل او تکيه کوم،او نشته هيڅ قوت او طاقت (ګناه نه د ساتلو او د نيکيو د کولو) مګر د اوچت او باعظمت الله په توفيق سره.

فضیلت: کله چې(انسان) دا و وایي، نو پدې وخت کې ور ته(د ملائکو لخوا) ویل کیږي: لارښوونه در ته وشوه، بسنه (کفایت) در ته وشوه او وساتل شوې، او شیطان به ترې لرې شي. (ابوداود، والترمذي)

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ، أَوْ أُضَلَّ، أَوْ أَزِلَّ، أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَظْلِمَ، أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ، أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ .

(ترمذي،ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه په تا سره پناه غواړم لدې چې زه بې لارې شم، یا مې بل څوک بې لارې کړي، یا وښویږم، یا وښویولی شم، یا ظلم وکړم، یا ظلم را سره وشي، یا (چا ته) ضرر او نقصان ورسوم، یا راته (له بل چا نه) ضرر ورسولی شي.

په دې ډول انسان په شپه او ورځ کښې ډیر ځله له کور څخه وځي، کله د لمانځه لپاره جومات ته ځي، او کله هم د ورځني ضرور تونو لپاره بهر ته وځي، که هر ځل د وتلو پر مهال دا سنت عملي کړي نو ډیر لوی اجر به هره ورځ ترلاسه کړي.

یادونه: د وتلو پر مهال د پورتنیو سنتونو په ادا کولو سره لاندې فوائد ترلاسه کیږي:

- **انسان ته د دنیا او آخرت په کارونو کې د الله ﷻ له خوا کفایت ترلاسه کیږي.**
- **انسان د هر شر څخه ژغورل کیږي که د انسان له خوا وي او که د جنیاتو (پیریانو).**
- **انسان هدایت ترلاسه کوي، او د دنیا او آخرت په کارونو کښې له ګمراهۍ څخه ساتل کیږي.**

۲- کور ته د ننوتو په وخت بسم الله ویل

امام نووي رحمه الله فرمایي: کور ته د ننوتو په وخت بسم الله ویل، د الله ذکر کول، او د کور خلکو ته سلام ورکول مستحب دي.

۳- کور ته د ننوتلو دعا ویل

۞ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ اللهِ وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا. (ابوداود)

ژباړه: الهي! زه له تا نه کور ته د ننوتلو او وتلو د خیر او بهترۍ سوال کوم، د الله جل جلاله په نامه سره ننوتلم، او د الله جل جلاله په نامه سره ووتلم او په الله جل جلاله باندې چې پروردګار مو دی توکل کړی

۴- مسواک استعمالول

نبي کریم ﷺ به چې کله کور ته ننوتلو نو مسواک به يې وهلو. (مسلم)

۵- د کور خلکو ته سلام ور کول

۶- کور ته د ننوتلو په وخت ذکر کول

نبي کریم ﷺ فرمايي: «کله چې يو کس کور ته ننوځي، او د الله ذکر وکړي، او بیا د ډوډۍ په وخت کې هم ذکر وکړي، نو شیطان خپلو ملګرو ته ووايي، چې په دې ځای کښې ستاسې لپاره نه د شپې ځای شته او نه هم د خوراک». (مسلم)

د مسجد اړوند سنتونه

۱- مسجد ته پر وخت تلل

رسول الله ﷺ فرمايي: «که خلکو ته معلومه شي چې په آذان او اول صف کښې څومره اجر او ثواب دی، او بيا يې دقرعه اندازۍ پرته په بل څه پيدا نه کړل، نو قرعه اندازي به وکړي. او که خلکو ته د امعلومه شي چې د لمونځ لپاره پر وخت تللو کښې څومره ثواب دی نودوئ به له يوبل نه دمخکښې کيدوهڅه وکړي، او که دوئ ته دا معلومه شي چې د بيګاه او سهار لمونځ کښې څومره ثواب دی، نودوئ به په هرحال کښې لمنځونو ته راشي اګر که په خيپړو هم وي». (متفق عليه)

۲- مسجد ته د تلو په وخت دعا

۞ اللَّهُمَّ اجعَل فِي قَلبِي نُوراً،وفِي لِسَانِي نُوراً،واجعَل لِي فِي سَمعِي نُوراً واجعَل فِي بَصَرِي نُوراً و اجعَل مِن خَلفِي

نُوراً وِمِن أَمَامِي نُوراً و اجعَل مِن فَوقِي نُوراً وِمِن تَحتِي نُوراً اللَّهُمَّ أَعطِنِي نُوراً. (مسلم)

ژباړه: اې الله! زما په زړه کښې نور پیدا کړې، او زما په ژبه کښې نور پیدا کړې، او زما په غوږونو کښې نور پیدا کړې، او زما په سترګو کښې نور پیداکړې، او زما شاته نور پیدا کړې، او زما مخې ته نور کړې، او زما د پاسه نور کړې، او زمالاندې نورکړې، او ماته نور راکړې.

۳- په آرامه اووقار سره تلل

رسول الله ﷺ فرمایي: «کله چې اقامت واورۍ نو لمانځه ته داسې ځی چې په تاسې سکون او وقار وي». (متفق علیه)

یادونه: سکون نه مراد حرکاتو کښې کمی راوستل، یعني لاندې کتل، آواز ټیټول او یو خوا بل خوا نه کتل.

۴- مسجدته پیاده تلل

فقهاؤ لیکلي چې مسجد ته د تلو په وخت واړه واړه قدمونه اخیستل پکار دي، او چټکتیا نده پکار، تر څو ډېرې نیکي ترلاسه شي.

د دې دلیل د رسول اللهﷺ دا فرمان دی: «آیا زه تاسې ته داسې کار په ګوته نه کړم کوم چې ستاسې ګناهونه له منځه وړي، او ستاسې درجې پورته کوي»، صحابه کرامو عرض وکړو چې: ولې نه اې د الله رسوله، نو رسول اللهﷺ څو شیان ذکر کړل، چې د هغې نه یو هم دا وو چې: «د مسجدونو خواته زیات قدمونه پورته کړی». (مسلم)

۵- مسجد ته د ننوتلو په وخت لومړی ښي پښه دننه کول

انس رضي الله عنه فرمایي: له سنتو څخه یو هم داده چې کله تاسې مسجد ته ننوځی نو لومړی ښي پښه د ننه کړی، او چې کله بهر وځی نو لومړی چپه (کینه) پښه بهر کړی. (حاکم)

۶- مسجد ته د ننوتلو دعا ویل

❁ أَعُوذُ بِاللهِ العَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ القَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

ژباړه: په لوی الله جل جلاله سره، او د هغه په عزتمند مخ، او ازلي او همیشنۍ پاچاهۍ سره، له رټل شوي شیطان نه پناه غواړم.

❁ بِسْمِ اللهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِيْ أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ. (مسلم، ابن ماجه)

ژباړه: د الله جل جلاله په نامه سره (داخلیږم)، الهي! پر محمد ﷺ درود ولیږه، الهي! دخپل رحمت دروازې دې راته خلاصې کړه.

۷- لومړي صف ته وړاندې کیدل

رسول الله ﷺ فرمایي: «که خلکو ته معلومه شي چې په آذان او اول صف کښې څومره اجر او ثواب دی، او بیایې د قرعه اندازۍ پرته په بل شي پیدا نه کړي نو قرعه اندازي به وکړي». (بخاري،مسلم)

۸- تحیة المسجد لمونځ کول.

د رسول الله ﷺ ارشاد دی: «تاسې نه چې څوک کله مسجد ته ننوځي نو تر هغه دې نه کښیني ترڅو چې دوه رکعته لمونځ ادا نکړي».

(متفق علیه)

۹- مسجد ته د وتلو پر مهال لومړی چپه پښه بهر ایښودل
۱۰- مسجد نه د وتلو دعا ویل

❁ بِسْمِ اللهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ. (مسلم، ابن ماجه)

ژباړه: د الله ﷻ په نامه سره، الهي! پر محمد ﷺ درود ولیږه، الهي! له تا نه ستا د فضل سوال کوم.

❁ اللّٰهُمَّ اعْصِمْنِيْ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ. (ابن ماجه)

ژباړه: الهي! له رټل شوي شیطان نه مې وساتې.

په لمانځه کې مسنون اذکار او دعاګانې

یادونه: په نفل لمانځه کې لاندې اذکار او دعاګانې د خپل وس مطابق ویل د ټولو فقهاؤ په نزد مستحب کار دی خو په جماعت لمانځه کې د دې اذکارو ویلو پر مهال د مقتدیانو خیال ساتل ضرور دي ځکه په هغوي کې مریض او ضعیف کسان هم وي.

د حنفي مذهب مشهور او محقق فقیه ابن عابدین شامي رحمه الله وروسته له هغې چې د رکوع، سجدې، قومې او جلسې اذکار یې له روایتونو سره ذکر کړي لیکي "صاحب الحلیة فرمایي: په فرض انفرادي لمانځه او یا هم په هغه جماعت کې چې پر مقتدیانو سخته او درنه نه تمامیږي پدې اذکارو التزام کول ضرر نلري اګرکه پدې زمونږ مشایخو صراحت ندی کړی، خو د شریعت قواعد لدې منع نه راولي.

د جلسې د ذکر په هکله فرمایي" دې ذکر ته سنت نه ویل دا معنا نلري چې ویل یې جواز هم نلري بلکه ویل یې مستحب کار دی ترڅو له اختلاف نه پرې ووزو. (حاشية ابن عابدين : ۱/۵۰۶)

په هند کې د حنفي مذهب مشهور محدث او فقيه شيخ ابوالحسنات عبدالحي اللکنوي رحمه الله فرمايي " هغو فقهاؤ چې په جماعت لمانځه کې يې(اذکار او دعاګانې) ويل منعه کړي دهغې وجه يې دا ښودلې چې پدې سره مقتديان متنفره(زړه توري)کيږي نو معنايې داده چې که چيرې داسې نه کيږي نو جوازلري او ابن امير الحاج هم د منية المصلي په شرح کې پدې صراحت کړی.

" النافع الکبير لمن يطالع الجامع الصغير"

د اعلاء السنن مؤلف د ديوبند د مدرسې ستر محدث او فقيه مولانا ظفر عثماني التهانوي رحمه الله په خپل کتاب کې د وجوب الإعتدال و الطمأنينة في الرکوع و السجود تر باب لاندې د رکوع، سجدې، قومې او جلسې اذکار او دعاګانې له روايتونو سره ذکر کړې او فرمايي"دا احاديث په استحباب ددې اذکارو دلالت کوي".

کوم فقهاء چې فرمايي چې پدې مقام کې سنت ذکر نشته د هغې په هکله فرمايي" لدې خبرې نه مراد نفي د تأکيد ده نه نفي د استحباب ،

او پدې خبره په ردالمحتار کې هم صراحت شوی، لیکن په امام باندې د مقدیانو خیال ساتل لازم دي. (اعلاءالسنن)

د دیوبند مدرسې ستر محدث او منل شوي فقیه محمد انورشاه کشمیري الحنفي رحمه الله فرمائي: ابن امیر الحاج (الحنفی رحمه الله) پدې خبره صراحت کړی چې په ټولو لمنځونو کې دا ټولې دعاګانې(اذکار) ویل جائز دي،خو په جماعت لمانځه کې پدې شرط جائز دي چې په مقتدیانو سخته او درنه تمامه نشي، او زما په نزد هم غوره قول هم دادی کوم چې ابن امیرالحاج ذکر کړی.

(فیض الباري شرح البخاري)

۱- د تکبیر تحریمه نه وروسته اذکار

یادونه: له لاندې دوو ذکرونو نه د په یوه بسنه وشي.

❁ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ. (ابو داود)

ژباړه: الهي! تا په پاکۍ سره یادوم، او ستا ستاینه کوم، او مبارک دی نوم ستا، او لوی دی شان او شوکت ستا، او بې له تانه بل څوک د عبادت وړ نشته.

❁ اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَّ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اَللَّهُمَّ نَقِّنِيْ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ.اَللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ. (بخاري)

ژباړه: الهي! زما او زما د ګناهونو تر مینځ دومره لرې والی راولې، لکه څنګه چې دې د مشرق او مغرب تر مینځ لرې والی را وستی دی، الهي!

ما له خپلو ګناهونو نه داسې پاک کړې لکه څنګه چې سپينه جامه له خيرو نه پاکه کړای شي، الهي! ما له ګناهونو نه په واوره او اوبو او ږلۍ سره ووينځې.

۲- د رکوع اذکار

✽ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْمِ.(کم له کمه درې ځلې) (ترمذي)

ژباړه: پاک دی زما لوی پروردګار.

✽ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِيْ.

(بخاري، ابن ماجه)

ژباړه: اې الله ﷻ! زمونږ پروردګاره! تا په پاکۍ سره يادوم او تا لره ستاينه کوم، الهي! ما ته بښنه وکړه.

✽ سُبُّوْحٌ قُدُّوْسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوْحِ.

(مسلم، ابوداود)

ژباړه: ډېر پاک او ډېر مقدس دی پروردګار د ملائکو او د روح (جبرائيل عليه السلام).

❁ سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوْتِ، وَالْمَلَكُوْتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ. (ابوداود)

ژباړه: پاک دی څښتن د زبرځواکۍ، او غټې پاچاهۍ، او د لويۍ، او د عظمت.

❁ اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِيْ، وَبَصَرِيْ، وَمُخِّيْ، وَعَظْمِيْ، وَعَصَبِيْ، وَمَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِيْ. (مسلم، بيهقي)

ژباړه: الهي! خاص تا ته مې سر ټيټ کړی، او په تا مې ايمان راوړی، او تا ته تسليم يم، او تسليم دي تا لره زما غوږونه، او زما سترګې، او زما ماغزه، او زما هډوکي، او زما پلې، او (زما هغه جسم) کوم چې زما پښو اوچت کړيدی.

له علي ﵁ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ به کله په فرض لمانځه کې رکوع وکوله نو ويل به يې"اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَ..."

(سنن الدارقطني)

❁ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللّٰهُمَّ اغْفِرْلِيْ. (البخاری)

ژباړه: اې الله جَلَّ جَلَالُهُ زمونږ پروردګاره! تا په پاکۍ سره يادوم، او تا لره ستاینه کوم، الهی ما ته ببښنه وکړې.

۳- د رکوع نه د پورته کیدو اذکار

❁ سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. (بخاري)

ژباړه: واوریده الله جَلَّ جَلَالُهُ له هغه چا نه چې د هغه حمد او ثنا یې وویله.

❁ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ.

ژباړه: اې زمونږ پروردګاره! تا لره پوره ستاینه ده.

❁ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْداً كَثِيْراً طَيِّباً مُّبَارَكًا فِيْهِ. (بخاري)

ژباړه: اې زمونږ پروردګاره! تا لره پوره ستاینه ده، ستاینه ډیره زیاته، پاکه او مبارکه.

۞ اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلُ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ. (مسلم)

ژباړه: الهي! اې زمونږ پروردګاره! تا لره پوره ستاينه ده، د آسمانونو او ځمكې، او د دې دواړو ترمينځ د مخلوقاتو د ډكوالي په اندازه، او په اندازه د ډكوالي د هغه شيانو چې وروسته يې غواړې (د خلقت اراده يې وكړې)، اې د ستاينې او لويى خاونده! ته ډير لايق يې د هاغه (صفت) چې يو بنده ويلى ده، او مونږ ټول ستا بندګان يو، الهي! ته چې (چاته) څه وركړې، د هغه (ثوک) بندونكى نشته، او ته چې (له چا نه) څه بند كړې د هغه (ثوک) وركونكى نشته، او فايده نه وركوي مالدار لره د هغه مال (ستا د عذاب په لرې كولو كې).

له علي ﷺ ځخه روايت دی چې رسول الله ﷺ به...او چې کله به يې په فرض لمانځه کې له رکوع نه سر را پورته کړ نو ویل به يې"اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَوَاتِ وَ....". (سنن الدارقطني)

۴- د سجدې اذکار

❁ سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى (کم تر کمه درې ځلې) (ترمذي، ابن ماجه)

ژباړه: پاک دی زما لوی پروردګار.

❁ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ.

(مسلم، ابو داود)

ژباړه: ډير پاک او ډير مقدس دی پروردګار د ملائکو او د روح (جبرائيل ﷺ).

❁ سُبْحَانَ ذِى الْجَبَرُوتِ، والمَلَكُوتِ، وَالكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ. (ابوداود)

ژباړه: پاک دی ښتن د زبرځواکۍ، او غټې پاچاهۍ، او د لويۍ، او د عظمت.

❁ اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُّ وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِيْنَ. (مسلم)

ژباړه: الهي! تا لره مې سجده وکړه، او په تا مې ايمان راوړ، او تا ته تسليم شوم، زما مخ هغه ذات لره سجده وکړه چې هغه يې پيدا کړی، او صورت او شکل يې ورکړی، او غوږونه او سترګې يې ورکړي دي، با برکته دی الله جل جلاله چې له ټولو نه غوره پيدا کونکی دی.

له علي رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به کله په فرض لمانځه کې سجده وکوله نو ويل به يې "اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَ....."

(سنن الدارقطني)

❁ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللَّهُمَّ اغْفِرْلِي.

(بخاري، ابن ماجه)

ژباړه: الهي! پاکي ده تا لره، زمونږ پروردګاره! او تا لره ستاينه کوم، الهي! ما ته بښنه وکړه.

❁ اللَّهُمَّ اغْفِرْلِيْ ذَنْبِيْ كُلَّهُ، دِقَّهُ وَجُلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلاَنِيَتَهُ وَسِرَّهُ. (مسلم)

ژباړه: الهي! وبښه زما ټول ګناهونه، واړه او لوی، لومړني او وروستني، ښکاره او پټ.

❁ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ. (مسلم)

ژباړه: الهی! زه ستا په رضا سره ستا له غضب نه، او ستا په عافيت سره ستا له عذاب نه، او په تا سره له تا نه پناه غواړم، زه ستا پوره ستاينه نشم کولای، ته هماغسي يې لکه څنګه چې تا د ځان ستاينه کړېده.

۵- د دوو سجدو تر مينځ اذکار

❁ رَبِّ اغْفِرْلِيْ رَبِّ اغْفِرْلِيْ. (ابوداود، ابن ماجه)

ژباړه: اې پروردګاره! ماته بښنه وکړه، اې پروردګاره! ماته بښنه وکړه.

❁ اللَّهُمَّ اغْفِرْلِيْ، وَارْحَمْنِيْ، وَاهْدِنِيْ، وَاجْبُرْنِيْ، وَعَافِنِيْ، وَارْزُقْنِيْ، وَارْفَعْنِيْ. (ترمذي، ابوداود، ابن ماجه)

ژباړه: الهي! ما ته بښنه وکړې، او په ما رحم وکړې، او هدايت راته وکړې، او نقصان مې پوره کړې، او ما ته عافيت را کړې، او روزي راته را کړې، او ما (مقام مې) اوچت کړې.

۶- د تلاوت د سجدې ذکر

❁ سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِى خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ، فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ. (ترمذی، احمد)

ژباړه: زما مخ هغه ذات لره سجده وکړه چې هغه يې پيدا کړی، او غوږونه او سترګې يې ورکړې دی په خپل قدرت او طاقت سره، نو بابرکته دي الله ﷻ، چې له ټولو نه ښه پيداکونکی دی.

❁ اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْراً، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وِزْرًا، وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ ذُخْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُد. (ترمذی)

ژباړه: الهي! ته د دې(سجدې) په بدل کی ماته د خپل ځان سره اجر وليکه، او په هغه سره له مانه د ګناه (بار) کښته کړه، او هغه له خپل ځان سره زما لپاره توښه وګرځوه، اوله مانه يې داسې قبوله کړه، لکه څنګه چې دې له خپل بنده داود (عليه السلام) نه قبوله کړې ده.

۷- د سلام نه مخکې دعاګانې

۞ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ. (مسلم، نسائي)

ژباړه: الهي! زه پناه غواړم په تا سره د دوزخ له عذاب نه، او د قبر له عذاب نه، او د ژوند او مرګ له فتنونه، او د مسیح دجال د فتنې له شرنه.

۞ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.

(ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه له تانه د جنت سوال کوم، او په تاسره له دوزخ نه پناه غواړم.

۞ ﴿ رَبَّنَا ءَاتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ (سورة البقرة:۲۰۱)

ژباړه: اې زمونږ پروردګاره! مونږ ته په دنيا نيکی راکړې، او په آخرت نيکی راکړې، او د دوزخ له عذاب نه مو وساتې.

❁ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلاَةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ رَبَّنَا اغْفِرْلِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ (سوره ابراهيم: ٤٠-٤١)

ژباړه: اې پروردګاره! ما او زما اولاد د لمانځه قايمونکي وګرځوه، اې ربه! زما دعا قبوله کړې، ما وبښې او زما مور او پلار وبښې، او ټولو مسلمانانو ته بښنه وکړې، په هغه ورځ چې حساب او کتاب کيږي.

په لمانځه کې قولي اوفعلي سنتونه

قولي سنتونه

د لمانځه پورتني تقريبا ۲۴ قولي سنتونه (اذکار او د عاګانې) که د شپې او ورځې د معروفو نفلي لمنځونو په هر رکعت کې وويپل شي نو له څلور سوو څخه زيات سنتونه کيږي، اوکه په فرض او سنت لمونځونو کې ادا کړی شي، نو په شپه او ورځ کې له اووه سوو څخه زيات سنتونه کيږي چې مجموعا له يولس سوو څخه زيات سنتونه کيږي.

فعلي سنتونه

د لمانځه فعلي سنتونه چې د فقه په کتابونوکې په تفصيل سره د تکبير تحريمه نه تر سلام پورې ذکر شوي دا سنتونه که په فرض سنت او نفل لمونځونو کې ادا کړی شي نوپه شپه او ورځ کې ددې عدد تر زرو سنتونو پورې رسيږي.

د سهار د لمونځ سنتونه

۱- د سهار سنتونه خفيف او مختصر اداکول

عائشه رضی الله عنها فرمايي چې: رسول اللهﷺ به د فجر د آذان او اقامت تر منځ دوه مختصر رکعتونه کول. (متفق عليه)

۲- د سهار په سنتونو کې مسنون سورتونه ويل

په لومړي رکعت کې د فاتحې نه وروسته الکافرون او په دوهم کې د الاخلاص سورت لوستل. (ابن حبان)

۳- د سهار له لمانځه نه وروسته په مسجد کې کښيناستل

په حديث شريف کې راځي چې رسول اللهﷺ به کله د فجر لمونځ ادا کړو بيا به تر هغه په خپله مصلاه کې ناست وو تر څو به لمر ښه پورته شو.

(مسلم)

فضيلت: په مسجد کې د ناستو خلکو لپاره (که د لمانځه نه وړاندې وي او که وروسته) الله تعالیﷻ ملائکې مقرروي چې د دوی لپاره د مغفرت او رحمت دعاګانې کوي، او وايي اې اللهﷻ دوی وبښې او په دوی رحم وکړې.

د وتر لمانځه سنتونه

۱- په وتر لمانځه کې مسنون سورتونه لوستل

په اول رکعت کښې د الاعلی، په دوهم کښې د الکافرون، او په دريم کښې د الاخلاص سورتونه لوستل. (ابوداود،ترمذي،ابن ماجه)

۲- د وتر لمانځه دعا (قنوت)

يادونه: له لاندې دعاوو څخه يوه ويل کفايت کوي:

❁ اللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِيْنُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِيْ عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ. اللّٰهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّيْ وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ وَنَرْجُوْ رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ.

(الدرالمنثورللسيوطي ،ابوداود في المراسيل، السنن الکبری)

ژباړه: الهي! مونږ له تا نه مدد غواړو، او له تانه بښنه غواړو، او پر تا ایمان لرو،او پر تا توکل کوو، او ستا په خیر سره ستاینه کوو، او ستا شکر ادا کوو او ستا ناشکري نه کوو، او له هغه چانه لرې ځو او پرېږدو يې څوک چې ستا نافرماني کوي.

الهي! خاص ستا عبادت کوو،او خاص تاته لمونځ او سجده کوو،او تاته ستا په اطاعت او کار کې ګړندي درځو، ستا د رحمت امید لرو او ستا له عذاب نه ویرېږو بې له شکه ستا عذاب کفارو ته رسیږي.

❁ اللّٰهُمَّ اهْدِنِيْ فِيْمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِيْ فِيْمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِيْ فِيْمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِيْ فِيْمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِيْ شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِيْ وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَّالَيْتَ، وَلَا يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ. (ترمذي،ابن ماجه،ابوداود)

ژباړه: الهي! د هغو کسانو په جمله کې چې تا ورته هدايت کړی ما ته هم هدايت وکړه، او د هغو کسانو په جمله کې چې تا ورته عافيت کړی ما ته هم عافيت وکړې، ما هم له شر نه وساته او د هغو کسانو په جمله کې چې تا محفوظ کړي ما هم محفوظ کړه، او څه چې د راکړي په هغه کې راته برکت واچوه، او څه چې تا فيصله کړې، د هغه د شر نه مې وساته، ځکه همدا ته فيصله کوونکی يې، او ستا د حکم څوک دفعه کوونکی نشته، په رښتيا سره چې ته له چا سره دوستي وکړې، هغه به خوار نشي، او له چا سره چې دښمني وکړې، هغه به عزتمند نشي، ته مبارک ذات يې، او د لويي ښتن يې اې زمونږ پروردګاره!.

۳- د وترو له لمانځه نه وروسته ذکر

﴿ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ ربِّ الْمَلَائِكَةِ والرُّوحِ

(درې ځلې، دريم ځل به لوړ او اوږده اواز سره)

(نسائی، دار قطنی)

ژباړه: پاکي ده دکايناتو پاچا لره، پوره پاکي ده، د ملايکو او جبرايل پروردګار لره.

په شپه او ورځ کښې نفلي لمونځونه

۱- د فرض لمونځونو سره سنت لمنځونه

رسول اللهﷺ فرمايي: «چا چې په شپه او ورځ کې دولس رکعته لمونځ ادا کړو، هغه ته به په جنت کښې يو کور جوړ کړای شي، څلور رکعته د ماسپښين د فرضونه وړاندې، دوه له هغې وروسته، دوه د ماښام نه وروسته، دوه د ماخوستن نه وروسته او دوه رکعته له سهارنه مخکښې.». (الترمذي)

يادونه: پورتنيو دولسو رکعتونو ته نفلي لمونځ پدې اعتبار وايي چې له فرض لمونځ نه علاوه او اضافه دي، او سنت ځکه ورته وايي چې نبي کريمﷺ مواظبت يا هميشه والی پرې کړی.

۲- د اشراق لمونځ

رسول اللهﷺ فرمايي: «څوک چې د سهار لمونځ په جماعت سره وکړي، او بيا د الله ﷻ ذکر کوي تردې چې لمر اوچت شي، او بيا دوه رکعته

وکړي نوده ته د يو حج او يوې عمرې مکمل، مکمل،مکمل اجر ورکول کيږي». (الترمذي)

۳- د څاښت(ضحی) لمونځ

ابو هريرةﷺ فرمايي: ماته زما خليل ﷺ د دريو خبرو وصيت کړی وو: يو دا چې په هره مياشت کښې درې ورځې روژه ونيسم، دوهم دا چې د څاښت دوه رکعت لمونځ وکړم، او دريم دا چې له ويده کيدو وړاندې وتر لمونځ وکړم. (متفق عليه)

يادونه: بعضې علماؤ د اشراق او څاښت لمونځ يو ګڼي.

فائده: دا لمونځ د ۳۶۰ صدقاتو برابردی، ځکه چې د انسان په جسم کښې ۳۶۰ غړي(بندونه) دي، او د هر بند د شکر ادا کولو لپاره صدقې ته ضرورت دی، لکه چې رسول اللهﷺ فرمايي چې: «په تاسې کښې د هر شخص په هر بند(غړي) باندې هره ورځ صدقه لازميږي، نو هر ځل سبحان الله ويل صدقه ده، او هر ځل الحمدلله ويل صدقه ده، او هر ځل لااله الاالله ويل صدقه ده، او هر ځل الله اکبر ويل صدقه ده، او د نيکۍ هر

کار صدقه ده، او د بدۍ نه منع کول صدقه ده، او د دې هرڅه لپاره د ځاښت پروخت دوه رکعته لمونځ کفایت کوي». (مسلم)

۳- د ماز دیګر لمونځ نه وړاندې څلور رکعته

نبي کریمﷺ فرمايي: «الله ﷻ دې په هغه چا رحم وکړې چې د ماز دیګر نه وړاندې څلور رکعته اداکړي». (ابو داود، ترمذي)

۴- د ماخوستن نه وړاندې نفل لمونځ

رسول اللهﷺ فرمايي: «د هر دوو آذانونو تر منځ لمونځ دی، د هر دوو آذانونو تر منځ لمونځ دی، په دريم ځل يې وفرمايل: چې د چا خوښه شي». (متفق علیه)

امام نووي رحمه الله فرمايي: د دوو آذانونو نه مراد آذان او اقامت دی.

۵- نفل لمونځونه په کور (استوګن ځای) کې کول

رسول اللهﷺ فرمايي: «د فرض لمونځ نه علاوه د انسان تر ټولو غوره لمونځ هغه دی چې په کور کې يې کوي». (متفق علیه)

رسول اللهﷺ فرمايي: «د انسان هغه نفل لمونځ چې د خلکو څخه يې پټ کوي، له هغه لمونځ چې هغه يې د خلکو وړاندې کوي پنځويشت درجې لوړ دی». (ابو يعلى)

رسول اللهﷺ فرمايي: «د انسان هغه لمونځ چې په کور کې يې کوي، د هغه پر هغه لمونځ چې د خلکو په وړاندې يې کوي داسې فضيلت لري، لکه فرض لمونځ چې په نفل لمونځ فضيلت لري». (طبراني)

د دې سنت فايده او فضيلت دا دي چې:

- **په دې سره د انسان په لمونځ کې خشوع او اخلاص زياتيږي او د رياء څخه پرې ژغورل کيږي.**
- **په کور رحمت راوريږي، او شيطان له کور څخه وځي.**
- **د نفل لمونځ اجر څو چنده زياتيږي، لکه د فرض لمونځ اجر چې په مسجد کې زياتيږي.**

د سترې طرف ته لمونځ کول

رسول الله ﷺ فرمایي: «کله چې له تاسې نه څوک لمونځ کول غواړي نو د سترې طرف ته دې لمونځ ادا کړي، او هغې ته دې نژدې شي،او د خپل ځان او سترې تر منځ دې چا ته د تیرېدو اجازه نه ورکوي

(ابوداود،ابن ماجه)

دا حدیث ددې خبرې دلیل دی، چې د هر لمانځه لپاره ستره کېښودل سنت عمل دی، که لمونځ کوونکی په جومات کې وي که په کور کې، که نارینه وي که ښځینه، ډېر لمونځ کوونکي په دې سنت دعمل نه کولو په وجه خپل ځان ددې له اجر څخه محروموي، حال دا چې په دې سنت هم د نورو سنتونو په څېر په شپه او ورځ کښې ډېر ځلې عمل کیدای شي، که د فرض لمانځه نه وړاندې او وروسته سنت لمنځونه، تحیة المسجد، وتر، د اشراق او چاشت او فرض لمونځونه د سترې طرف ته وشي نو انسان د همدې یو سنت په تکرارولو سره ډېر زیات اجر ترلاسه کولائ شي.

د سترې بعضې مسائل:

- **ستره هر هغه شي ته وايي چې لمونځ کوونکی يې د قبلې طرف ته خپلې مخې ته ږدي مثلاً: ديوال، ستنه، لکړه، چوکۍ وغيره.**

- **د سترې د عرض کوم حد مقرر ندی، مګر اوږدوالی يې کم نه کم يوه لويشت وي.**

- **امام نووي رحمه الله فرمايي د سترې او لمونځ کوونکي تر منځ تقريباً درې لاسه فاصله پکار ده، دومره چې د سجدې لپاره ځاې ولري.**

- **ستره د امام او منفرد دواړو لپاره يو شان مشروع ده، که فرض لمونځ وي او که نفل.**

- **د امام ستره د مقتديانو لپاره هم کفايت کوي(بسنه کوي).**

د سترې فوائد:

- که ستره موجوده وي نو د لمونځ کوونکي نظر په یوه ځاې پاتې کیږي، اوپه دې سره په لمانځه کښې خشوع پیداکیږي، او که ستره نه وي نو د لمونځ کوونکي نظر بل خواته ځي چې په دې سره دهغې فکر منتشر کیږي.
- که ستره موجوده وي نو تیریدونکو خلکو ته آسانتیا وي، او کنه نو لمونځ کوونکی د نورو لپاره دلارې سد جوړیږي.

د استخارې دعا او لمونځ

څوک چې د خالق نه خیر وغواړي، او د مؤمنانو سره مشوره وکړي، او په کار کې ښه فکر وکړي، نو هیڅکله به پښیمانه نشي، الله ﷻ فرمایي: ژباړه: «او لدوي (مؤمنانو) سره په کار کې مشوره وکړه، او چې کله (د کار کولو) عزم او اراده وکړې، نو پر الله ﷻ توکل او تکیه وکړه».

(آل عمران:۱۵۹)

يادونه: د لاندې حديث د لفظ نه دا معلوميږي چې په ټولو کارونو کې استخاره کول پکار دي، که هغه جهادي وي، که اجتماعي، که سياسي وي، او که اقتصادي، تر څو د الله ﷻ له جانبه ورته د خير طرف روښانه شي،خو د الله ﷻ نافرمانی، او د فرائضو اداکولو ته استخاره کول جائز نه دي.

د استخارې له لارې په اصل کې انسان له الله ﷻ څخه په خپلو کارونو کې د توفيق او هدايت سوال کوي، د څه په نتيجه کې چې الله ﷻ د انسان په زړه کې د هغې کار د فائدې او نقصان په باره کې الهام کوي، او د هغه زړه يوې خواته مطمئن کوي، بله دا چې الله ﷻ حالات، واقعات او دهغې مقدمات هم هغې خوا ته ګرځوي کومې خوا ته چې استخاره کونکي خير غوښتلی وو، او يوې خوا ته د استخاره کونکي قناعت او اطمئنان حاصليدل په حقيقت کې د الله له جانبه هدايت او د استخارې جواب دی.

ځني خلک استخاره له خوب لیدلو سره مشروطه وي، خو دا ضروري نده، ځکه چې الله ﷻ دخپل بنده په زړه کې د خیر جانب ته میلان او اطمئنان په ویښه او خوب دواړو حالتونو کې اچولی شي.

د استخارې لپاره نفل لمونځ د مکروهه وختونو نه پرته په هر وخت کې ادا کولی شي.

امام نووي رحمه الله فرمايي: که استخاره کونکی له لمونځ کولو نه عاجز وي، نو یواځې په دعا هم اکتفا (بسنه) کولی شي.

جابر بن عبد الله رضی الله عنهما فرمایې: پیغمبر ﷺ به مونږ ته په هر کار کې د استخارې داسې ښوونه کوله، لکه څنګه چې به یې مونږ ته د قرآنکریم د یو سورت ښوونه کوله، (او داسې به یې) فرمایل: «کله چې له تاسې نه څوک د کوم کار کولو اراده وکړي، نو دوه رکعته غیر فرضي (نفل) لمونځ دې وکړي، او بیا دې ووایې:

۞ اللّٰهُمَّ إِنِّيْ اَسْتَخِيْرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيْمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلاَّمُ الْغُيُوْبِ اللّٰهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هٰذا الَامْرَ (د هغه کار نوم به اخلي) خَيْرٌ لِّيْ فِيْ دِيْنِيْ وَمَعَاشِيْ وَعَاقِبَةِ أَمْرِيْ فَاقْدُرْهُ لِيْ وَيَسِّرْهُ لِيْ ثُمَّ بَارِكْ لِيْ فِيْهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هٰذا الَامْرَ (د هغه کار نوم به اخلي) شَرٌّ لِّيْ فِيْ دِيْنِيْ وَمَعَاشِيْ وَعَاقِبَةِ أَمْرِيْ فَاصْرِفْهُ عَنِّيْ وَاصْرِفْنِيْ عَنْهُ وَاقْدُرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ ارْضِنِيْ بِهِ. (بخاری)

ژباړه: الهي! زه ستا په علم سره له تا نه خير غواړم، او ستا په قدرت سره له تا نه طاقت غواړم، او ستا د لوی فضل او رحمت سوال درنه کوم، ځکه ته قادر يې، او زه عاجز يم، او ته پوهيږې او زه نه پوهيږم، او ته په

غیبو ښه پوه یې، الهي! که ته پوهیږې چې دا کار — د هغه کار نوم به اخلي — زما لپاره په دین او دنیا کې، او انجام د کار کې خیر وي، نو ته یې ما لره په برخه کړې، او ما لره یې آسانه کړې، او بیا ما لره په هغه کې برکت واچوې، او که ته پوهیږې چې دا کار زما لپاره په دین او دنیا کې، او په انجام د کار کې بد دی، نو له ما نه یې وګرځوې، او ما له هغه نه وساتې، او ما ته خیر را په برخه کړې چیرته چې وي، او بیا ما په هغه سره خوشحاله کړې».

د خاصو ورځو ځانګړي سنتونه

د جمعې د ورځې سنتونه

۱- د سورت کهف تلاوت کول

له ابو سعید رضي الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم ﷺ فرمایلي "چاچې د جمعې په ورځ سورت کهف تلاوت کړو د هغه لپاره به (دا تلاوت) د دوو جمعو ترمنځ رڼا (بصیرت) جوړیږي. (صحیح الجامع)

۲- په کثرت سره دعا کول

له جابربن عبدالله رضي الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي" د جمعې ورځ په دولسو برخو ویشل شوې په هغې کې یوه برخه داسې ده چې هیڅ مسلمان بنده به داسې نه وي چې په هغې کې یې له الله جل جلاله نه څه غوښتي وي او الله جل جلاله هغه نه وي ورکړي،نو دا وخت له مازدیګره وروسته په آخري برخه کې ولټوی. (ابوداود)

۳- په کثرت سره درود ویل

اوس بن اوس رضي الله عنه له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوي چې هغوئ فرمایل " جمعه ستاسې له بهترینو ورځو څخه ده، په همدې ورځ آدم علیه السلام پیدا شوی، په همدې ورځ بیا وفات شوی، په همدې ورځ به (دقیامت) شپیلی پوکل کیږي، په همدې ورځ به (دقیامت) څیره وهل کیږي، نو په همدې ورځ پرما زیات درود وایی. (ابوداود،النسائي)

د دوشنبې او پنجشنبې د ورځې روژه نیول

اسامه ﷺ فرمايي رسول الله ﷺ به د دوشنبې او پنجشنبې په ورځ روژه نیوله او فرمایل به یې " په دې دوو ورځو کې اعمال د الله ﷻ په دربار کې وړاندې کیږي. (ابن خزیمه)

د ایام بیض (د قمري میاشتې ۱۳، ۱۴، ۱۵ تاریخ) روژې نیول

ابوهریرة ﷺ فرمايي رسول الله ﷺ ماته د دریو کارونو وصیت کړی : د هرې میاشتې درې روژې نیول ، د څاښت دوه رکعته لمونځ کول ، او له ویده کیدو وړاندې د وتر لمونځ کول. (البخاري)

د عاشورا (۱۰ دمحرم) روژه نیول

له ابن عباس ﷺ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي : د عاشوراء روژه و نیسی او په هغې کې د یهودو مخالفت وکوی نو یوه روژه ترې وړاندې یا وروسته هم ونیسی. (مسنداحمد)

د عرفات د ورځې روژه نیول

ابو قتادة رضي الله عنه فرمايي چې له رسول اللهﷺ شخه د عرفات د ورځې د روژې پوښتنه وشوه، نو رسول الله ﷺ وفرمايل :دا روژه د تيركال او راتلونكي كال ګناهونه معاف كوي. (مسلم)

د جهاد سره اړوندې دعاګانې

۱- د حكمران د ظلم نه د ځان ساتنې دعا

۞ اللّٰهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَاراً مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَائِقِكَ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْغَى، عَزَّ جَارُكَ، وجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ. (الأدب المفرد للبخاري)

ژباړه: الهي! اې د اوو آسمانونو پروردګاره! او د لوی عرش پروردګاره! زما لپاره پناهګاه (ساتنځاي) شې لدې نه چې فلانكی د فلانكي زوی، او د هغه ډلې —چې ستا د مخلوقاتو نه دي— پر ما زياتی او تجاوز وکړي،

چا ته چې ته پناه ورکړې هغه غالبه دی، او ډیره لویه ده ستاینه ستا، او بیله تا نه بل د عبادت وړ معبود نشته.

❁ اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعاً، اللهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللهِ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ أَنْ يَقَعْنَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلَانٍ(د هغه کس نوم به اخلي) وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، اللّٰهُمَّ كُنْ لِي جَاراً مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ. (درې ځلې) (الأدب المفرد للبخاري)

ژباړه: الله ﷻ ډیر لوي دی، الله ﷻ له خپل ټول مخلوق نه زورور دی، الله ﷻ له هغه چا نه ډیر زورور دی، له کوم نه چې زه ویریږم، او خطر احساسوم، په هغه الله ﷻ سره پناه غواړم کوم چې بیله هغه نه بل د عبادت وړ معبود نشته، او (هغه ذات) چې ټینګونکی د اوو آسمانونو دی،

لدې نه چې بې دده له اجازې او حکم نه پر ځمکه را ولویږي، (پناه غواړم) ستا د فلانکي بنده له شر نه، او د هغه له انسي او جني پیروانو او لښکرو نه، الهي! د دوی له شر نه زما لپاره پناهګاه شې، او ډیره لویه ده ستاینه ستا، او مبارک دی نوم ستا، او بیله تا نه د عبادت وړ معبود نشته.

۲- دښمن ته ښیرا کول

❁ اللّٰهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الْأَحْزَابَ، اللّٰهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ. (مسلم)

ژباړه: الهي! اې د کتاب نازلونکیه! اې ژر حساب کونکیه! (د دښمنانو) ډلو ته ماتې ورکړې، الهی! ته ماتې ورته ورکړې، او ځمکه یې تر پښو لاندې ولړزوې.

۳- د دښمن سره مخامخ کیدو دعا

❁ اللّٰهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ نُحُوْرِهِمْ، وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْرِهِمْ. (ابو داود، حاکم)

ژباړه: الهي! مونږ تا د دوی مقابلې ته ګرځوو، او په تا سره د دوی د شر نه پناه غواړو.

❁ حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ. (بخاری)

ژباړه: الله جَلَّ جَلَالُهُ مونږ ته بس او کافي دی، او هغه ښه کار ساز دی.

۴- د کوم قوم نه چې ویره لري دا دعا به وایي

❁ اللّٰهُمَّ اكْفِنِيْهِمْ بِمَا شِئْتَ. (مسلم)

ژباړه: الهي! څنګه چې ته غواړې هماغسې مې د هغوی له شر نه وساتې.

۵- د جنګ پر مهال دعا

❁ اللّٰهُمَّ أَنْتَ عَضُدِيْ وَأَنْتَ نَصِيْرِيْ، بِكَ أَحُوْلُ وَبِكَ أَصُوْلُ وَبِكَ أُقَاتِلُ. (ابو داود، ترمذی)

ژباړه: الهي! ته زما مټ یې، او ته مې مددګار یې، ستا (په قدرت) سره ګرځم راګرځم، او (په دښمن باندې) حمله کوم، او جنګیږم.

۶- د دښمن له محاصرې نه د وتلو دعا

۞ اَللّٰهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَآمِنْ رَوْعَاتِنَا. (احمد)

ژباړه: الهي! زمونږ کمزوری پټې کړې، او زمونږ ډار او خوف په امن تبدیل کړې.

۷- د جنګ د میدان نه د بیرته راتلو دعا

په هر لوړ ځای به درې ځلې الله اکبر وايې، او بیا به دا دعا وايې.

۞ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آئِبُوْنَ، إِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَائِبُوْنَ، عَابِدُوْنَ حَامِدُوْنَ لِرَبِّنَا سَاجِدُوْنَ، صَدَقَ اللّٰهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

(بخاری،مسلم)

ژباړه: بیله الله جل جلاله نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، يو دی، شریک نلري، هغه لره پاچاهي او غوره ستاینه ده، او هغه پر هر څه قادر دی،

مونږ بيرته راتلونكي، توبه ايستونكي، عبادت كونكي،يواځې د خپل پروردګار ستايونكي يو، الله ﷻ خپله وعده رښتونې كړه، او د خپل بنده مرسته يې وكړه، او په يواځې يې (د كفارو) ډلو ته ماتې وركړه.

د خلكو سره د ليدو كتو سنتونه

۱- سلام اچول

د نبي كريمﷺ نه پوښتنه وشوه چې په اسلام كوم عمل غوره دى؟ ويې فرمايل: «خلكوته ډوډۍ وركول،او هر چا باندې سلام اچول كه ته يې پيژنې اوكه نه». (متفق عليه)

يوكس د رسول اللهﷺ په خدمت كښې حاضر شو او ويې ويل: السلام عليكم، رسول اللهﷺ (دسلام)ځواب وركړ او بيا كښيناست، رسول اللهﷺ وفرمايل: «د ده لپاره لس نيكۍ دي»، بيا بل كس راغلو هغه وويل: السلام عليكم ورحمة الله ، رسول الله ﷺ ځواب وركړ او بيا كښيناست ، رسول اللهﷺ وفرمايل: «د ده لپاره شل نيكۍ دي»، بيا بل كس راغلو هغه وويل: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته، رسول الله ﷺ

ځواب ورکړ او بیا کښیناست، رسول الله ﷺ و فرمایل: «د ده لپاره دیرش نیکۍ دي». (ابوداود، الترمذي)

څوک چې د سلام په یوه برخه اکتفا کوي او پوره سلام نه اچوي، هغه څومره اجر او ثواب ضایع کوي، که پوره سلام وایي نو دیرش نیکۍ ورته لیکل کیږي، او یوه نیکۍ په لس نیکیو لیکل کیږي، نو پوره سلام ویونکي ته درې سوه نیکۍ لیکل کیږي، او الله جل جلاله چې چاته وغواړي تردې هم زیاتې نیکۍ ورته لیکي، نوخپله ژبه د پوره سلام ویلو عادي کول پکار دي، تر څو دومره عظیم اجر او ثواب تر لاسه شي.

دا خبره مه هیروی لکه څنګه چې سلام د ملاقات په وخت سنت دی د جدا کیدو په وخت هم سنت دی، رسول الله ﷺ فرمایي: ستاسې نه چې څوک مجلس ته لاړشي نو سلام دی ووایي او چې بیا له هغه ځایه تلل غواړي نو بیا دې سلام ووایي ځکه چې ملاقات د جدایې نه زیات د سلام حق نلري. (ابوداود والترمذي)

۲- په ورين تندي اوخندا سره مخامخ کيدل

رسول اللهﷺ فرمايي: «د نيکۍ کوم کار حقير مه ګڼۍ اګر که د خپل ورور سره په ورين تندي مخامخ کيدل هم وي». (مسلم)

۳- مصافحه يا لاس ور کول

رسول اللهﷺ فرمايي: «دوه مسلمانان چې کله يوبل سره مصافحه کوي نو د يوبل نه تر جدا کيدو وړاندې الله د هغوی ګناهونه معاف کوي».

(ابو داود،ابن ماجه،ترمذي)

امام نووي رحمه الله فرمايي: چې د هر ملاقات په وخت لاس ورکول مستحب دي.

۴- نيکه او ښه خبره کول

رسول اللهﷺ فرمايي: «نيکه خبره کول صدقه ده». (متفق عليه)

نيکه خبره ذکر، دعا، سلام، ښه اخلاق، ښه آدابو، ټولو ته ويل کيږي.

۵- د مجلس دعا

عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول اللهﷺ به په یوه مجلس کې په شمار سل ځلې دا دعا ویله.

❁ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

ژباړه: اې زما پروردګاره! ښنه راته وکړې، او توبه مې قبوله کړې، په رښتيا سره چې ته ښه توبه قبلوونکی، ډير ښوونکی یې

(ترمذی، ابن ماجه)

۶- د مجلس کفاره

❁ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ. (ابن ماجه، ابوداود،ترمذی،النسائي)

ژباړه: الهي! په پاکۍ سره يادوو تا، او پوره ستاينه کوو ستا، زه شاهدي ورکوم، چې بيله تا نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، زه له تا نه بخښنه غواړم، او تا ته توبه کوم.

۷- څوک چې چا ته ووایې: غَفَرَ اللهُ لَكَ، یعني: الله دې تاته

ښنه وکړي. نو هغه ته به ځواب داسې وایې: وَلَكَ، یعني: الله دې

تاته هم ښنه وکړي. (احمد، نسایی)

۸- څوک چې چا ته ووایې: إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللهِ، یعنی: زه

درسره د الله لپاره محبت لرم. هغه ته به په ځواب کې داسې

وایې: أَحَبَّكَ الَّذِيْ أَحْبَبْتَنِي لَهُ، یعني: هغه ذات دې درسره

محبت وکړي چې تا د هغه لپاره زما سره محبت کړیدی. (ابوداود)

۹- څوک چې تا سره ښه وکړي هغه ته دعا

❁ جَزَاكَ اللهُ خَيْراً. (ترمذي)

ژباړه: الله دې تا لره د خیر (او نیک اجر) در کړي.

۱۰- څوک چې خپل مال تا ته وړاندې کړي هغه ته دعا.

❁ بَارَكَ اللهُ لَكَ فِى أَهْلِكَ وَمَالِكَ. (بخاري)

ژباړه: الله دې تاته ستا په عیال او مال کې برکت واچوي.

۱۱- د قرض اداء کولو په وخت قرض ورکونکي ته دعا

❁ بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلَفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ.

ژباړه: الله جلاله دې تاته ستا په عیال او مال کې برکت واچوي، په رښتیا سره چې د قرض بدله په ستاینه او اداینه سره وي.

(عمل الیوم واللیله، نسائي، ابن ماجه)

۱۱- د مسلمان د ستایلو طریقه

د ابوبکرة رضي الله عنه نه روایت دی، چې یو سړي د نبي علیه السلام په وړاندې د چا ستاینه وکړه، نو هغوي ورته درې ځلې وفرمایل: «ته د هلاک شې، تا د خپل ورور څټ غوڅ کړو».

پیغمبر ﷺ وفرمایل: «کله چې له تاسو نه څوک د خپل ملګري هرو مرو صفت کول غواړي، نو داسې دې ووایي:

❁ أَحْسِبُ فُلَاناً وَاللهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللهِ أَحَداً أَحْسِبُهُ كَذَا وَكَذَا. (مسلم)

ژباړه: زه (په فلاني) همداسې ګمان کوم، او الله تعالی د هغه په حال ښه خبر دی (زه د هیچا په زړه نه یم خبر، او په زړونو عالم یو الله دی) او د الله ﷻ په وړاندې د هیچا تزکیه، او د هغه په سپیڅلتیا حکم نه کوم، زه په هغه داسې ګمان کوم.

(دا په هغه وخت کې) چې د هغه نه خبر وي».

د ستاینې درې سنتونه دي:

- چې ستاینه ضروري وي، او بې ځایه نه وي.
- ستاینه د پیژندنې په اساس وي، او په هغې کې دروغ او مبالغه نه وي.
- ستاینه په پور تنیو محطاتو الفاظو وي.

۱۲- کله چې د يو مسلمان صفت وشي نو هغه به داسې وايي

﴿ اللّٰهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ، وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ. (الأدب المفرد للبخاري)

ژباړه: الهي! ته ما په هغه څه مه نيسه چې دوی يې زما په باره کې وايي، او ما ته د هغه څه ببښنه وکړې چې دوی پرې خبر نه دي، او دوی چې په ما څه ګمان کوي له هغه نه مې غوره وګرځوې.

۱۳- د پرنجيدلو دعا

پيغمبر ﷺ فرمايي: «کله چې له تاسو نه څوک وپرنجيږي، نو ودې وايي: الْحَمْدُ لِلّٰهِ، (يعني ټوله ستاينه الله لره ده)، هغه بل کس (اوريدونکی) به ورته وايي: يَرْحَمُكَ اللّٰهُ، (يعني الله تعالی دې پر تا رحم وکړي). هغه بل به بيا ورته وايي: يَهْدِيكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ، (يعني: الله جل جلاله دې تاته هدايت وکړي، او الله جل جلاله دې ستا احوال او کار سم کړي)». (بخاري)

۱۴- د قهر او غوسې په وخت دعا

❁ أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: زه په الله جَلَّ جَلَالُهُ سره له رټل شوي شيطان نه پناه غواړم.

۱۵- کله چې روژه دار ته څوک ښکنځلې وکړي نو هغه به داسې وايي

❁ إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ. (بخاری،مسلم)

ژباړه: زه روژه يم، زه روژه يم.

۱۶- څوک چې دې ښکنځلي وي هغه ته دعا

❁ اللّٰهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذٰلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (بخاری،مسلم)

ژباړه: الهي! کوم مؤمن ته چې مې ښکنځلې کړې دي، نو هغه ورته د قيامت په ورځ ځان ته د نژديکت سبب وګرځوې.

۱۷- د نظر کیدونه د ویرې دعا

کله چې له تاسو نه څوک له خپل ورور، او یا په خپل ځان کې، او یا خپل مال کې داسې څه وګوري چې له هغه نه تعجب وکړي، نو د هغه لپاره دې د برکت دعا وکړي، ځکه چې نظر کیدل حق دي. (احمد، ابن ماجه)

مثلا و دوایي چې الله ﷻ دې برکت په کې واچوي.

۱۸- د تعجب او خوشحالونکي کار پیښیدو په وخت دعا

نبي ﷺ ته چې به کله خوشحالونکی کار مخې ته راغی نو داسې به یې ویل:

۞ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ.

(ابن السني ،الحاکم)

ژباړه: پوره ستاینه هغه الله ﷻ لره ده چې په نعمت سره یې نیک کارونه ترسره کیږي.

۞ سُبْحَانَ اللهِ! (بخاری،مسلم)

ژباړه: الله ﷻ لره ټوله پاکي ده.

۞ اللهُ أَكْبَرُ! (بخاری،احمد)

ژباړه: الله ﷻ ډیر لوی دی.

۱۹- د خواشینۍ کار پیښیدو په وخت دعا

نبي ﷺ ته چې به کله نا خوښه کار پیښ شو نو داسې به یې ویل:

❁ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (ابن السني ، الحاكم)

ژباړه: پوره ستاینه ده الله ﷻ لره په هر حال کې.

۲۰- د مصیبت په وخت دعا

❁ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي، وَاخْلُفْ لِي خَيْراً مِنْهَا. (مسلم)

ژباړه: بې شکه چې مونږ الله ﷻ لره یو، او هغه ته ورتلونکي یو، اې الله ﷻ ما ته زما په مصیبت کې اجر راکړې او د هغه په بدل کې ما ته له هغه نه ښه راکړې.

د ډوډۍ خوړلو سنتونه

د ډوډۍ نه وړاندې او د خوړلو پر مهال سنتونه

۱- بسم الله ویل

که په پیل کې ترې هیره شوه چې کله ورپه یاد شي ودې وایي:

❁ بِسْمِ اللهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ - یا بِسْمِ اللهِ فِي أَوَّلِهُ وَآخِرِهُ. (ترمذي)

ژباړه: په اول او آخر کې د الله په نامه سره (خوراک کوم)

۲- په ښي لاس خوړل

رسول الله ﷺ فرمایي: «په ښي لاس خوراک او څښاک کوی ځکه چې شیطان په چپ لاس خوړل او څښل کوي». (موطا،احمد)

۳- د خپل طرف نه ډوډۍ خوړل

تیر درې سنتونه په دې حدیث کښې ذکر دي: یو هلک د رسول ﷺ سره ډوډۍ ته کښیناست نو رسول الله ﷺ ورته و فرمایل: «اې هلکه! بسم الله ووایه او په ښي لاس یې خوره او له خپل طرف نه یې خوره». (مسلم)

۴- که مړی (لقمه) د چانه ولویږي نو د هغې څنډل او بیا خوړل

رسول الله ﷺ فرمایي: «کله چې له تاسې نه مړی ولویږي نوهغه دې وڅنډي او بیا دې یې وخوري». (مسلم)

۵- په دریو ګوتو خوړل

حدیث شریف کښې راځي :رسول اللهﷺبه په دریو ګوتو مړی خوړله. (مسلم)

۶- د ډوډۍ کښیناستلو طریقه

په زنګنونو(د التحیات په شکل)کښیناستل، او یا ښی پښه درول او په چپه پښه کښیناستل. (فتح الباري)

د ډوډۍ خوړلو نه وروسته سنتونه

۱- د لوښي او ګوتو څټل

رسول اللهﷺ د ګوتو او لوښي څټلو امر کړی او فرمایلي یې دي چې تاسې ته نه ده معلومه چې برکت په څه کښې دی. (مسلم)

۲- د خوړلو نه وروسته د الله شکر ادا کول

حدیث شریف کښې راځي چې: الله ﷻ له هغه بنده نه راضي کیږي چې د خوړلو نه وروسته د هغې شکر ادا کوي. (مسلم)

رسول الله ﷺ به په لاندې دعا سره د الله شکر ادا کولو:

۞ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِیْنَ.

(ابوداود، ترمذي، ابن ماجه)

ژباړه: ټوله ستاینه هغه الله ﷻ لره ده چې پر مونږ یې خواړه وخوړل، او پر مونږ یې اوبه وڅښلې، او مونږ یې مسلمانان وګرځولو.

د دې دعا فضیلت دا دی چې د دې ویونکي تېر ګناهونه معاف کیږي.

۞ اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِیهِ وَأَطْعِمْنَا خَیْراً مِنْهُ. (ترمذي)

ژباړه: الهي! مونږ ته پدې خواړو کې برکت واچوې، او له هغه نه ښه خواړه را کړې.

❁ الْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْداً كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ، غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَّلَا مُوَدَّعٍ، وَلَا مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبُّنَا. (بخاری، ترمذی)

ژباړه: ټوله ستاینه الله جل جلاله لره ده، ستاینه ډیره زیاته، پاکه، او بابرکته، نه پوره کیدونکې، او نه پریښودونکې، او له هغه نه نه مستغني کیدونکې ستاینه، اې زمونږ پروردګاره!.

۳- د روژه ماتي په وخت کې دعا

❁ ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ. (ابوداود)

ژباړه: تنده ولاړه، او رګونه لانده شول، او که الله جل جلاله وغواړي اجر حاصل شوی دی.

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي. (ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه ستا په هغه رحمت سره چې هر څه ته رسیدونکی دی، له تا نه سوال کوم چې ماته بښنه وکړې.

۴- د چا په کور کې د روژه ماتي په وخت دعا

❁ أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ المَلَائِكَةُ. (ابوداود،ابن ماجه)

ژباړه: تاسو کره دې روژه دار روژه ماته کړي، او ستاسو ډوډۍ دې نیکان وخوري، او ملایکې دې درته دعا وکړي.

۵- څوک چې چا ته څښاک یا خوراک ورکړي هغه ته دعا

❁ اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيْمَا رَزَقْتَهُمْ وَاغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ. (مسلم)

ژباړه: الهي! تاچې دوی ته څه ورکړي په هغه کې برکت واچوې، او هغوی ته بښنه وکړې، او پر ورحمیږې.

۶- څوک چې په چا اوبه وڅښي يا يې د ورکولو اراده وکړي، هغه ته دعا

❁ اللّٰهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِيْ وَاسْقِ مَنْ سَقَانِيْ. (مسلم)

ژباړه: الهي! ته خواړه ورکړه هغه چاته چې ماته يې خواړه راکړل، او څړوبه کړه هغه څوک چې زه يې څړوبه کړم.

۷- د حيوان د ذبح کولو په وخت کې دعا

❁ بِسْمِ اللهِ وَاللهُ أَكْبَرُ، اللّٰهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ، اللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي. (مسلم، بيهقي)

ژباړه: د الله ﷻ په نوم (حلالول کوم)، الله ډير لوی دی، الهي! دا (قرباني) ستا له طرف نه ده، او ستا لپاره يې حلالوم، الهي! ته يې را څخه قبوله کړې.

د څښلو سنتونه

۱- بسم الله ويل

۲- په ښي لاس څښل

رسول الله ﷺ فرمايي: «په ښي لاس خوراک او څښاک کوی ځکه چې شيطان په چپ لاس خوړل او څښل کوي». (موطا،احمد)

۳- د څښلو په وخت د لوښي نه بهر ساه (نفس) اخيستل او په دريو ساګانو (نفسونو) اوبه څښل

په حديث شريف کې راځي چې رسول الله ﷺ به د څښلو په وخت درې ځله ساه (تنفس) اخيستلو. (مسلم)

۴- په ناسته څښل

رسول الله ﷺ فرمايي: ستاسې نه دې څوک په ولاړه څښل نه کوي. (مسلم)

۵- د ځښلونه وروسته الحمد لله ویل

رسول الله ﷺ فرمايي: «الله جَلَّ جَلَالُهُ له هغه بنده نه راضي کيږي چې وخوري او (د هغې شکر اداکړي) الحمد لله ووايي، او چې کله وڅښي نو (د هغې شکر ادا کړي) الحمدلله ووايي». (مسلم)

۶- د شیدو څښلو دعا

❁ اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ. (ترمذي)

ژباړه: الهي! مونږ ته په هغه کې برکت واچوې، او مونږ ته نور هم زیات راکړې.

د سفر اړوند اذکار

۱- د سپریدو دعا

❁ بِسمِ اللهِ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﴿سُبْحٰنَ الَّذِیْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِیْنَ، وَاِنَّاۤ اِلٰی رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُوْنَ﴾ (زخرف:۱۳)

ژباړه: د الله ﷻ په نامه سره، الله ﷻ لره پوره ستاینه ده، پاک دی هغه ذات چاچې مونږ ته دا سپرلی په ولکه کې راکړې(مسخره کړې) او مونږ د هغې مهاروونکي نه یو، او مونږ خپل پروردګار ته بیر ته تلونکي یو.

۞ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ إِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ فَاغْفِرْلِيْ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلَّا أَنْتَ. (ابوداود، ترمذي)

ژباړه: الله ﷻ لره پوره ستاینه ده (درې ځلې)، **الله ﷻ ډیر لوی دی** (درې ځلې)، **په پاکۍ سره یادوو تا اې الله ﷻ، ما پر خپل ځان زیاتی کړیدی، نو ماته ښښنه وکړې، چې په رښتیا سره بیله تا نه بل څوک ګناهونه نشي ښښلای .**

۲- د سفر دعا

درې ځلې الله اکبر ویل، بیا لاندې دعا ویل:

❁ ﴿سُبۡحٰنَ الَّذِیۡ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ مُقۡرِنِیۡنَ، وَاِنَّاۤ اِلٰی رَبِّنَا لَمُنۡقَلِبُوۡنَ﴾ (زخرف:۱۳)

❁ اللّٰهُمَّ إِنَّا نَسۡأَلُكَ فِیۡ سَفَرِنَا هٰذَا الۡبِرَّ وَالتَّقۡوٰی، وَمِنَ الۡعَمَلِ مَا تَرۡضٰی.اللّٰهُمَّ هَوِّنۡ عَلَیۡنَا سَفَرَنَا هٰذَا، وَاطۡوِ عَنَّا بُعۡدَهٗ، اللّٰهُمَّ أَنۡتَ الصَّاحِبُ فِیۡ السَّفَرِ وَالۡخَلِیۡفَةُ فِی الأَهۡلِ. اللّٰهُمَّ إِنِّیۡ أَعُوۡذُ بِكَ مِنۡ وَّعۡثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الۡمَنۡظَرِ، وَسُوۡءِ الۡمُنۡقَلَبِ فِی الۡمَالِ وَالأَهۡلِ. (مسلم)

ژباړه: پاک دی هغه ذات چې مونږ ته يې دا (سورلۍ) تابع کړېده، او مونږ د هغه مهاروونکي نه يو، الهي! مونږ پدې سفر کې له تا نه د نيکۍ او پرهيزګارۍ، او د داسې عمل سوال کوو چې تا ته خوښ وي، الهي! ته مونږ ته دا سفر آسانه کړې، او اوږدوالی يې راته لنډ کړې، الهي! ته مو په سفر کې ملګری، او په کور کې سر پرست يې، الهي! زه په تا سره

پناه غواړم د سفر د سختۍ نه، او له خوار حالت نه، او مال او عيال ته له ناوړه بيرته ستنيدونه.

او چې کله له سفر نه بيرته ستنيدونکی وي نو همدا دعا به وايي، او ورسره به دا هم وايي:

آيِبُوْنَ، تَائِبُوْنَ، عَابِدُوْنَ لِرَبِّنَا حَامِدُوْنَ. (مسلم)

ژباړه: بيرته راتلونکي، توبه ايستونکي، عبادت کونکي، دخپل پروردګار ستايونکي يو.

۳- د مقيم دعا مسافر ته

أَسْتَوْدِعُ اللهَ دِيْنَكَ وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيْمَ عَمَلِكَ.

(احمد، ترمذي)

ژباړه: زه ستا دين، او ستا امانت، او ستا د کارونو انجام الله ﷻ ته سپارم.

❁ زَوَّدَكَ اللهُ التَّقْوَى وَغَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ وَيَسَّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ. (ترمذی)

ژباړه: الله جل جلاله دې درته د پرهيزګارۍ توښه درکړي، او الله جل جلاله دې ستا ګناه وبخښي، او چیرته چې يې (الله جل جلاله دې) درته نيکي آسانه کړي.

۴- د مسافر دعا مقيم ته

❁ أَسْتَوْدِعُكُمُ اللهَ الَّذِىْ لَا تَضِيْعُ وَدَائِعُهُ. (احمد)

ژباړه: هغه الله جل جلاله ته دې سپارم، چې هغه ته سپارل شوي نه ضايع کيږي.

۵- په سفر کې تکبيير او تسبيح

جابر رضي الله عنه فرمايي: کله به چې پورته ختو نو (الله اکبر) به مو ويل، او کله به چې ښکته کيدو نو (سبحان الله) به مو ويل. (بخاری)

۶- د سهار په وخت د مسافر دعا

❁ سَمَّعَ سامِعٌ بِحَمْدِ اللّهِ، وَحُسْنِ بَلائِهِ عَلَيْنَا رَبَّنَا صَاحِبْنَا، وَأَفْضِلْ عَلَيْنَا عَائِذاً بِاللّهِ مِنَ النّارِ. (مسلم)

ژباړه: يو شاهدي ورکونکي (زمونږ) پر ستاينه الله ﷻ لره، او پر مونږ باندې د هغه د ښو نعمتونو شاهدي ورکړه، اې پروردګاره! زمونږ مل اوسه، او خپل (بې شماره) نعمتونه (په خپل فضل سره) مونږ ته را کړه، پناه غواړم په الله ﷻ سره (د دوزخ) له اور نه.

۷- په سفر يا پر ته له سفر نه په يو ځای کې د کوزيدلو او ودريدلو دعا

❁ أَعوذُ بِكَلِماتِ اللّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ. (مسلم)

ژباړه: د الله ﷻ په بشپړ کلام سره د هغه څه له شر نه پناه غواړم چې الله ﷻ پيداکړي دي.

٨- بازار ته د ننوتلو دعا

۞ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (ترمذي)

ژباړه: بيله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، يو دی شريک نلري، هغه لره پاچاهي او غوره ستاينه ده، ژوند ورکوي، او مرګ را ولي، او هغه (هميشه) ژوندی دی، مرګ نلري، خير د ده په لاس کې دی، او هغه پر هر څه قادر او برلاسی دی.

٩- کلي يا ښار ته د ننوتلو دعا

۞ اللّٰهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الْأَرْضِيْنَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِيْنِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، أَسْأَلُكَ خَيْرَ هٰذِهِ

الْقَرْيَةِ وَخَيْرَ أَهْلِهَا وَخَيْرَ مَا فِيهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا. (حاکم،ابن سني)

ژباړه: الهي! د اوو آسمانونو او د هغو تر سیوري لاندې مخلوقاتو پروردګاره! او د اوو ځمکو او د هغو پرسر مخلوقاتو پروردګاره! او د شیطانانو او په هغوی سره ګمراه شویو مخلوقاتو پروردګاره! او د بادونو او په هغوی سره د الوزل شویو مخلوقاتو پروردګاره! زه د دې کلي خیر، او د هغه د اوسیدونکو خیر، او د هغه څه خیر درنه غواړم کوم چې په هغه کې دی، او په تا سره پناه غواړم د هغه(کلي) له شر نه، او د هغه د اوسیدونکو له شر نه، او د هغه څه له شر نه کوم چې په هغه کې دی.

۱۰- د خره د هنګاري په وخت دعا

❁ أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

ژباړه: پناه غواړم په الله ﷻ سره د رټل شوی شیطان نه.

۱۱- د چرګ د آذان په وخت دعا

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: الهي! زه ستا د فضل سوال کوم.

رسول اللهﷺ فرمايي: «کله چې د چرګ آذان واورى، نو د الله جل جلاله نه د هغه د فضل سوال وکړى، ځکه چې هغه د آذان په وخت کې ملايکه ليدلي وي، او کله چه د خره هنګار واورى، نو په الله جل جلاله سره له شيطان نه پناه وغواړى، ځکه چې هغه د هنګاري په وخت شيطان ليدلى وي».

د موسم اړوند اذکار او دعاګانې

۱- د نوې مياشتې ليدو دعا

❁ اللهُ أَكْبَرُ، اللّٰهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ وَالإِيْمَانِ، وَالسَّلَامَةِ وَالإِسْلَامِ، وَالتَّوْفِيْقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى، رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللهُ. (ترمذی، دارمي)

ژباړه: الله جل جلاله ډير لوى دى، الهي! ته دغه نوې (مياشت) پر مونږ باندې را وخيژوه، له امن او ايمان سره، او له سلامتيا او اسلام سره، او له توفيق

سره هغه ته چې ته يې خوښوې، اې مياشتې زمونږ او ستا پروردګار الله جل جلاله دی.

۲- د اولنۍ ميوې د ليدو دعا

۞ اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا. (مسلم)

ژباړه: الهي! زمونږ په ميوه کې راته برکت واچوې، او زمونږ په ښار کې راته برکت واچوې، او زمونږ په (صاع) کې راته برکت واچوې، او زمونږ په (مد) کې راته برکت واچوې.

صاع او مد د وزن دوه پيمانې دي.

۳- د باد الوتلو په وخت دعا

۞ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا.

(ابوداود، ابن ماجه)

ژباړه: الهي! له تا نه د دې باد دخير سوال كوم، او له شر نه يې په تا سره پناه غواړم.

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ. (مسلم، بخارى)

ژباړه: الهي! زه له تا نه د دې باد د خير سوال كوم، او د هغه څه د خير سوال درنه كوم چې په هغه كې دى، او كوم خير چې له ځان سره يې راوړى دى، او په تا سره پناه غواړم د هغه له شر نه، او د هغه څه له شر نه چې په هغه كې دى، او له هغه شر نه چې له ځان سره يې راوړى دى.

۴- د تالندې دعا

❁ سُبْحَانَ الَّذِىْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ. (موطا)

ژباړه: پاک دی هغه ذات چې تالنده او ملایکې د هغه له ویرې نه د هغه حمد او ثنا او تسبیح وایي.

۵- د استسقاء لپاره څو دعاګانې

❁ اللّٰهُمَّ اسْقِنَا غَيْثاً مُغِيثاً مَرِيئاً مَرِيعاً، نَافِعاً غَيْرَ ضَارٍّ، عَاجِلاً غَيْرَ آجِلٍ. (ابو داود)

ژباړه: الهي! پر مونږ باران و وروې، نجات ورکونکی، مزه لرونکی، واښه شین کونکی، فایده رسونکی، ضرر نه رسونکی، ژر کیدونکی، نه ځنډیدونکی.

❁ اللّٰهُمَّ أَغِثْنَا، اللّٰهُمَّ أَغِثْنَا، اللّٰهُمَّ أَغِثْنَا.

(بخاری، مسلم)

ژباړه: الهي! پر مونږ باران و وروې، الهي! پر مونږ باران و وروې، الهي! پر مونږ باران و وروې.

❁ اللّٰهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ، وَبَهَائِمَكَ، وَانْشُرْ رَحْمَتَكَ، وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ. (ابوداود)

ژباړه: الهي! خپل بنده ګان، او خپل څاروي خړوب کړه، او خپل رحمت خپور کړه، او خپل مړ ښار ژوندی کړه.

۶- د آسمان شین کیدو دعا

❁ اللّٰهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا، اللّٰهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظِّرَابِ، وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ.

(بخاری، مسلم)

ژباړه: الهي! زمونږ په شاوخوا یې و وروه، او نه پر مونږ باندې، الهي! پر غرو رغونو او د خوړونو په مینځونو، او د ونو شنه کیدلو ځایونو کې یې و وروه.

۷- د باران اوریدو په وخت کې دعا

❁ اللّٰهُمَّ صَيِّباً نَافِعاً. (بخاری)

ژباړه: الهي! د خیر او فایدې باران یې کړې.

٨- د باران اوریدلو نه وروسته دعا

❁ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: د الله جل جلاله په فضل او رحمت سره پر مونږ باران وورېده.

په اهل او اولاد پورې اړوندې دعاګانې

١- واده کونکي ته دعا

❁ بَارَكَ اللهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ.

(مسلم، ابوداود)

ژباړه: الله جل جلاله دې تا لره برکت درکړي، او پر تا دې برکت وکړي، او تاسې دواړه دې په خیر سره یو ځای کړي.

٢- د خپلې ښځې (میرمنې) لپاره دعا

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ.

(ابوداود،ابن ماجه)

ژباړه: الهي! زه له تا نه د دې (مېرمنې) د خير سوال کوم، او د هغه څه د خير سوال درنه کوم په کوم چې تا هغه پيداکړې ده، او پناه غواړم په تا سره د دې له شر نه، او له هغه شر نه په کوم چې تا هغه پيدا کړې ده.

۳- خپلې ښځې سره کوروالي نه مخکې دعا

❁ بِسْمِ اللهِ.اللّٰهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا. (بخاری، مسلم)

ژباړه: د الله جل جلاله په نوم، الهي! ته مو له شيطان نه ليرې کړې، او شيطان زمونږ له هغه اولاد نه ليرې کړې چې تا مونږ ته را کړی دی (مقدر کړی).

۴- مور او پلار ته د اولاد مبارکي ورکول

❁ بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي المَوْهُوبِ لَكَ، وشَكَرْتَ الوَاهِبَ، وبَلَغَ أَشُدَّهُ، وَرُزِقْتَ بِرَّهُ.

ژباړه: الله جل جلاله دې ستا په درکړل شوي ماشوم کې برکت واچوي، او د هغه د ورکونکي شکر اداء کړې، او ماشوم دې خپل قوت(ځوانی) ته ورسيږي، او د هغه نيکي(ښيګړه او فرمابرداري) دې په نصيب شه.

(الأذکار للنووي)

۵- او د ماشوم والدين به په جواب کې داسې وايي:

❁ بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيكَ، وَجَزاكَ اللهُ خَيْراً، وَرَزَقَكَ اللهُ مِثْلَهُ، وَأَجْزَلَ ثَوابَكَ. (الأذکار للنووي)

ژباړه: الله جل جلاله دې تا ته برکت درکړي، او پر تا دې برکت کښيږدي، او الله جل جلاله دې تا ته نيکه جزا (ثواب) درکړي، او همداسې ماشوم دې در په برخه کړي، او ثواب دې تا ته زيات کړي.

۶- د ماشومانو د حفظ او امان لپاره دعا

❁ أُعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللهِ التّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ. (بخاری)

ژباړه: زه د الله ﷻ په کامل کلام سره تا ته له هر شیطان، او زهر ناک حیوان نه، او له هرې آفت او ضرر رسونکې سترګې نه پناه غواړم.

رسول الله ﷺ به د حسن او حسین لپاره په همدې الفاظو پناه غوښتله او فرمایل به یې "أُعِيْذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللهِ...." (بخاری)

د خفګان او غم دعاګانې

۱- چا ته چې یو کار مشکل شي د هغه دعا

❁ اللّٰهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلاً، وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلاً. (ابن حبان)

ژباړه: الهي! هیڅ آسانه شی نشته، مګر هغه چې ته یې آسان کړې، او ته چې وغواړې سخت او ګران آسانوې.

۲- د پریشانۍ او غم لیرې کولو دعا

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الهَمِّ وَالْحَزَنِ، والعَجْزِ وَالْكَسَلِ، والْبُخْلِ والْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وغَلَبَةِ الرِّجَالِ. (بخاری)

ژباړه: الهي! زه په تا سره پناه غواړم له پریشانۍ او غم نه، او له کمزورتیا (سستۍ) او لټۍ نه، او بخیلتوب او بې زړه توب نه، او د قرض له زیاتیدو او د خلکو له غلبې موندلو نه.

❁ اللّٰهُمَّ إِنِّيْ عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِيْ بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَلَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَداً مِّنْ خَلْقِكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِيْ كِتَابِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِيْ عِلْمِ

الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيْعَ قَلْبِيْ، وَنُوْرَ صَدْرِيْ، وَجَلَاءَ حُزْنِيْ وَذَهَابَ هَمِّيْ. (احمد)

ژباړه: الهي! زه ستا بنده، ستا د بنده زوی، ستا د مینځې زوی یم، زما غاړه ستا په لاس کې ده، ستا حکم پر ما جاري دی، ستا فیصله زما په حق کې عادلانه ده، ستا په هغه ټولو نومونو سره له تا نه سوال کوم، چې تا خپله خپل ځان په هغه نومولی دی، او یا دې په خپل کتاب کې نازل کړیدی، او یا دې خپل مخلوق نه چا ته ښودلی دی، او یا دې په خپل غیبي علم کې له ځان سره ساتلی دی، پدې ټولو درنه سوال کوم چې قرآنکریم زما د زړه پسرلی، او د سینې روښنایي، او د غمونو ورکونکی، او د پریشانیو ختمونکی وګرځوې.

۳- د بې قرارۍ دعا

۞ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: بل د عبادت وړ (معبود) نشته بیله هغه الله ﷻ نه چې لوی او حلم لرونکی دی، بل د عبادت وړ (معبود) نشته بیله الله ﷻ نه چې د لوی عرش څښتن دی، بل د عبادت وړ (معبود) نشته بیله الله ﷻ نه چې د آسمانونو او ځمکې پروردګار دی، او د عزتمند عرش پروردګار دی.

۞ اللّٰهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلٰى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ. (ابوداود، احمد)

ژباړه: الهي! زه ستا د رحمت امید لرم، نو زما نفس ته مې د سترګې د رپ په اندازه هم مه پرېږده، او زما کارونه ټول راته اصلاح کړې، بیله تا نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته.

❁ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ.
(الترمذي)

ژباړه: بیله تا نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، پاک یې ته، په رښتیا سره زه له ظالمانو نه یم.

❁ اللّٰهُ اللّٰهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً. (ابوداود، ابن ماجه)

ژباړه: الله جل جلاله الله جل جلاله زما پروردګار دی، له هغه سره هیڅ شریک نه بولم.

۴- د قرض ادا کولو دعا

❁ اللّٰهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ. (ترمذی)

ژباړه: الهي! ستا په حلالو مې ستا له حرامو نه وساتې، او ستا په فضل مې بیله تا نه بل چا نه بې نیازه کړې.

۵- د شیطان د وسوسې لرې کولو دعا

۞ أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. (مسلم)

ژباړه: له رټل شوي شیطان نه په الله جل جلاله سره پناه غواړم، او بیا د چپ طرف ته درې ځلې لاړې تف کړي.

۶- د بدشګومۍ بد ګڼلو دعا

۞ اللَّهُمَّ لَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ، وَلَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ. (احمد، ابن سني)

ژباړه: الهي! بد شګومي یوازې ستا لخوا نه او ستا په حکم سره ده، او خیر ټول ستا لخوا نه دی، او بیله تا نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته.

۷- د دجال د فتنې نه ځان ساتل

رسول الله ﷺ فرمایي: چا چې د سورت کهف اولني لس آیاتونه یاد کړل، له دجال نه به وژغورل شي. (مسلم)

او همدارنګه په هر لمانځه کې د وروستنۍ ناستې د (التحيات) نه وروسته په الله ﷻ سره د دجال له فتنې نه پناه غوښتل.

د مرض اړوند دعاګانې

١- په بدن کې د درد احساسولو دعا

خپل لاس به د خپل بدن په دردمن ځای کیږدي، او درې ځلې به بسم الله ووایې، او اوه ځلې به لاندې دعا ووایې:

❁ أَعُوذُ بِاللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ. (مسلم)

ژباړه: زه په الله ﷻ سره او د هغه په قدرت سره پناه غواړم د هغه څه له شر نه چې ما ته رسیدلی دی، او زه ځنې ویریږم.

٢- د مریض د پوښتنې په وخت هغه ته دعا

❁ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللهُ. (بخاری)

ژباړه: څه پروا نشته، دا مریضي که الله ﷻ وغواړي ستا د ګناهونو د پاکوالي سبب به وي.

۞ أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ.
(ترمذی)

ژباړه: له هغه لوی او عظمت واله الله ﷻ نه سوال کوم چې د لوی عرش څښتن دی، چې تا لره شفا او روغتیا در کړي. (اوه ځلې)

۳- د ژوند نه د نا امیده مریض ځان ته دعا

۞ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلٰى.
(بخاری، مسلم)

ژباړه: الهي! ما ته بښنه وکړې، او پر ما رحم وکړې، او د لوړ مقام والا پیغمبرانو سره مې یو ځای کړې.

۞ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ لَسَكَرَاتٍ. (بخاری)

ژباړه: بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، په رښتیا سره چې مرګ ډیرې سختۍ لري.

❁ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَر، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ.

(ترمذی)

ژباړه: بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، الله ﷻ ډیر لوی دی، بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته هغه یو دی، بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته،هغه یو دی شریک نه لري، بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته هغه لره پاچاهي ده، هغه لره پوره ستاینه ده، بیله الله ﷻ نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، او نشته طاقت او قوت (د ګناه نه د ځان ساتلو، او د نیکیو د کولو) مګر د یو الله ﷻ په مدد او توفیق سره.

د مړګ اړوند دعاګانې

۱- د مړي د سترګو پټولو په وخت دعا

❁ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِفُلانٍ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ، وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْغَابِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَنَوِّرْ لَهُ فِيهِ. (مسلم)

ژباړه: اې الله جل جلاله فلانکي (نوم به يې اخلي) ته ببښنه وکړې، او د هدايت شويو کسانو په جمله کې يې درجه لوړه کړې، او د هغه وارثانو لپاره له هغه نه وروسته سرپرست اوسې، او مونږ او ده ته ببښنه وکړې، اې د مخلوقاتو پروردګاره! او قبر يې ورته پراخ، او روښانه کړې.

۲- د جنازې د لمانځه دعا

❁ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيْرِنَا وَكَبِيْرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا اللّٰهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ

مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ اللّٰهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ (ابن ماجه)

ژباړه: اې الله ﷻ! زمونږ ژوندي ته، او مړي ته، او حاضر ته، او غائب ته، او واړه ته، او لوی ته، او نر ته، او ښځې ته، ببښنه وکړې، اې الله ﷻ! له مونږ نه چې چا ته ژوند ور کړې، نو د اسلام سره ژوند ورکړه، او له مونږ نه چې چا ته مرګ راولې، نو له ایمان سره یې مړ کړې، اې الله ﷻ! د دې مړي له اجر نه مو مه محرومه وې، او له هغه نه وروسته مو مه ګمراه کوې

۳- د جنازې د لمانځه نورې دعاګانې

❁ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَاراً خَيْراً مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْراً مِنْ

أَهْلِهِ، وَزَوْجاً خَيْراً مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ. (مسلم)

ژباړه: اې الله جلاله! ده ته ښښنه وکړې او رحم پرې وکړې، او عافيت ور له ورکړې، او عفوه ورته وکړې، او غوره ميلمستيا يې وکړې، او د داخليدو ځای يې پراخه کړې، او په اوبو او واوره او ږلۍ سره يې ووينځې، او له ګناهونو نه يې داسې پاک کړې لکه څنګه چې دې سپينه جامه له خيرو نه پاکه کړيده، او (د دنيا) له کور نه غوره کور، او له کورنۍ، او له ښځې نه يې غوره ښځه ورکړې، او جنت ته يې داخل کړې، او د قبر له عذاب او د دوزخ له عذاب نه يې وساتې.

❁ اَللّٰهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ، وَحَبْلِ جِوَارِكَ، فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ، فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الغَفُورُ الرَّحِيمُ. (ابن ماجه، ابوداود)

ژباړه: اې الله ﷻ! په رښتیا سره فلانکی د فلانکي زوی ستا په حفظ او ستا په پناه کې دی، نو د قبر له ازمایش نه، او د دوزخ له عذاب نه یې وساتې، او ته د وفا او پیمان څښتن یې، نو هغه ته ببښنه وکړې، او رحم پرې وکړې، بیشکه ته ببښونکی بې حده مهربان یې.

❁ اللّٰهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أَمَتِكَ احْتَاجَ إِلٰى رَحْمَتِكَ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ، إِنْ كَانَ مُحْسِناً فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيْئاً فَتَجَاوَزْ عَنْهُ. (حاکم)

ژباړه: الهي! ستا بنده، او ستا د مینځې زوی دی، ستا رحمت ته محتاج دی، او ته یې له عذابولو نه بې نیازه یې، که نیک عمله وي نو نیکۍ یې نورې هم زیاتې کړې، او که ګنهګار وي نو عفوه ورته وکړې.

۴- د ماشوم د جنازې دعا

❁ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطاً، وَسَلَفاً، وَأَجْراً.

ژباړه: الهي! ته یې زمونږ لپاره مخکښ، او اجر جوړونکی وګرځوې.

(شرح السنه،عبدالرزاق، بخاری)

❁ اللّٰهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. (موطا، بیهقي)

ژباړه: الهي! د قبر دعذاب نه یې وساتې.

۵- د مړي وارثانو ته د تسلۍ دعا

❁ إِنَّ لِلّٰهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أَعْطَى، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ. (بخاری، مسلم)

ژباړه: الله جل جلاله لره دي څه یې چې واخستل، او هغه لره دي څه چې ورکوي، او هر څه د ده په نزد تر ټاکلې نیټې پورې دي،او ښایي چې صبر وکړې او له الله جل جلاله نه ثواب وغواړې.

❁ أَعْظَمَ اللهُ أَجْرَكَ، وَأَحْسَنَ عَزَاءَكَ، وَغَفَرَ لِمَيِّتِكَ. (اذکار نووی)

ژباړه: الله جل جلاله دې تا لره لوی اجر درکړي، او تا لره دې ښه تسلۍ درکړي، او ستا مړي ته دې بښنه وکړي.

۶- د مړي ښخولو په وخت دعا

❁ بِسْمِ اللهِ وَعَلٰى سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ. (ابوداود)

ژباړه: د الله ﷻ په نوم سره، او د پيغمبر ﷺ په سنت سره يې (قبر ته داخلوو).

۷- د مړي ښخولو نه وروسته دعا

❁ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْهُ. (ابوداود)

ژباړه: الهي! هغه ته ښښنه وکړې، الهي! ته يې (په سوال او جواب کې) ثابت قدمه لرې.

۸- د قبرونو د زيارت کولو دعا

❁ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُسْلِمِيْنَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لَاحِقُوْنَ، نَسْأَلُ اللهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ. (مسلم)

ژباړه: اې د دې ځایونو اوسیدونکو مؤمنانو او مسلمانانو! پر تاسو دې سلام وي، او که الله ﷻ وغواړي مونږ هم په تاسو پسې یو، او الله ﷻ دې زمونږ په مخکینیو او وروستیو رحم وکړي، زه ځان ته او تاسو ته له الله ﷻ نه عافیت غواړم.

د شپې په پیل کې بعضې نیک آداب

نبي ﷺ فرمایي " کله چې شپه تیاره شي، یا شپه درباندې راشي نو خپل ماشومانو له کورنه بهر مه پریږدی، ځکه چې شیطانان پدې وخت کې خوریږي، بیا چې کله د شپې یو ساعت تیر شي نو بیا یې خوشي کړی، او دروازې موبندې کړی او د الله ﷻ نوم (پرهغې) یاد کړی، ځکه چې شیطانان بنده دروازه نشي پرانستلی، او د خپل مشکونو(داوبو څښلو لوښي) سرونه پټ کړی، او د الله ﷻ نوم (پرې) یاد کړی، او خپل لوښي پټ کړی او د الله ﷻ نوم پرې یاد کړی، که څه هم له پاسه پرې څه کیږدی، او خپل چراغونه مړه کړی." (البخاري،مسلم)

بعضې عمومي اذکار

١- استغفار او توبه

❁ أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ العَظِيمَ الَّذِيْ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الحَيُّ القَيُّوْمُ وأَتُوبُ إِلَيهِ.

ژباړه: له هغه لوی او عظمت واله الله ﷻ نه بښنه غواړم، چې بيله هغه نه بل د عبادت وړ (معبود) نشته، ژوندی دی، (د کايناتو) تدبيرونکی دی، او زه هغه ته توبه وباسم.

رسول الله ﷺ فرمايي: «څوک چې دا دعا ووايي نو الله ﷻ به هغه ته بښنه وکړي، که څه هم له کفارو سره د جهاد له ميدان نه تښتيدلی وي».
(ابوداود، ترمذي)

٢- تسبيح

❁ سُبْحَانَ اللّٰهِ. **الله ﷻ پاک دی** (١٠٠ ځلې)

فضيلت: څوک چې سل ځلې سبحان الله ووايي، نو(١٠٠٠)

زر ګناهونه به يې معاف شي او (۱۰۰۰) زر نيکۍ به ورته وليکل شي. (مسلم)

❁ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ.

ژباړه: الله ﷻ پاک دی، په عظمت او لويۍ، او ستاينې سره.

ثوک چې دا ذکر ووايي نو په جنت کې به ورته (د هرځل په بدله کې) يوه د خورماونه وکرل شي. (ترمذی،حاکم)

❁ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ.

ژباړه: الله ﷻ پاک دی په ستاينه سره، الله ﷻ پاک دی په عظمت او لويۍ سره.

فضيلت: رسول الله ﷺ فرمايي: «دوه کليمې دي چې پر ژبه ډيرې آسانه دي، او په تله کې ډيرې درندې دي، او الله ﷻ ته ډيرې خوښې دي، هغه دا دي(سبحان الله و...»**.** (بخاری، مسلم)

۳- الله ﷻ او رسول الله ﷺ ته خوښې کلیمې

❁ سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلهِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ.(سل ځلې)

ژباړه: الله ﷻ پاک دی، ټوله ستاینه الله ﷻ لره ده، نشته د عبادت وړ (معبود) مګر یو الله ﷻ دی، او الله ﷻ ډیر لوی ذات دی. (مسلم، ترمذی)

فضیلت: ددې ذکر په ویلو سره لاندې اجرونه تر لاسه کیږي :

- **سل ځله سبحان الله ویلو سره د سلو حجونهٍ ثواب.**
- **سل ځله الحمد لله ویلو سره د الله ﷻ په لاره کې د سلو آسانو ورکولو یا سل ځله په جهاد کې د شریکیدلو اجروثواب.**
- **د سل ځله لا اله الا الله اجر د اسماعیل علیه السلام له اولاد نه د سلو غلامانو آزادولو برابر دی.**

➢ او د سل ځله الله اکبر ويلو ثواب نه زيات ثواب به پدې ورځ دهيڅ شي نه وي، مګر دهغه چا چې ددې نه زيات الله اکبر ووايي. (ترمذي)

۴- الباقيات الصالحات(د انسان نه وروسته پاتې کيدونکې نيکۍ)

۞ سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، وَ اللهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ. (احمد، مجمع الزوائد)

ژباړه: الله جل جلاله پاک دی، ټوله ستاينه الله جل جلاله لره ده، نشته د عبادت وړ (معبود) مګر يو الله جل جلاله دی، او الله جل جلاله ډير لوی ذات دی، او نشته طاقت او قوت (د ګناه نه د ساتلو، او د نيکيو د کولو) مګر د يو الله جل جلاله په مدد او توفيق سره.

۵- د جنت د خزانو نه يوه خزانه

۞ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ. (بخارى بمع فتح، مسلم)

ژباړه: نشته طاقت او قوت (د ګناه نه د ساتلو، او د نیکیو د کولو) مګر د یو الله جلاله په مدد او توفیق سره.

٦ - په نبي علیه السلام باندې په کثرت سره درود ویل

نبي علیه السلام فرمایي "څوک چې پرما یو ځل درود ووایي نو الله جلاله به پر هغه لس ځلې رحمت ووایي" (مسلم)

نبي علیه السلام فرمایي"بې له شکه الله جلاله لره په ځمکه کې ګرځیدونکې فرښتې دي چې زما د امت سلام ماته رسوي." (مسنداحمد)

یادونه: د درود مختلف الفاظ له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي دي، خو تر ټولو غوره ابراهیمي درود دی.

❁ ابراهیمي درود: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ

مَجِيدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

ژباړه: الهي! پر محمدﷺ او د محمدﷺ پر اهل وعيال درود وليږه، لکه څنګه چې دې پر ابراهيمؑ او د ابراهيمؑ پر اهل وعيال درود ليږلی دی، په رښتيا سره ته ستايلی شوی يې، د لويي خاوند يې.

الهي! برکت نازل کړه پر محمدﷺ او د محمدﷺ پر اهل وعيال باندې، لکه څنګه چې دې برکت نازل کړی دی پر ابراهيمؑ، او د ابراهيمؑ پر اهل وعيال باندې، په رښتيا سره ته ستايل شوی، د لويي خاوند يې.

فضيلت: ابودرداءرضي الله عنه وايي: چې رسول اللهﷺ وفرمايل: هغه څوک چې د سهار او ماښام پر وخت لس ځله پر ما درود واستوي، د قيامت په ورځ يې زما شفاعت په نصيب کيږي. (مجمع الزوائد)

❁ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ. (نسائي)

ژباړه: الهي! پر محمدﷺ او د محمدﷺ پر اهل وعیال درود ولیږه.

❁ **اللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ.** (مجمع الزوائد)

ژباړه: الهي! زمونږ پر پیغمبر محمدﷺ درود او سلام ولیږه.

هره میاشت د قرآن کریم ختم

رسول اللهﷺ فرمایي: «په میاشت کې یوځل قرآن کریم تلاوت کوی».

(ابوداود)

په میاشت کې د قرآن کریم د ختمولو طریقه داده چې د هر فرض لمانځه نه وړاندې یا وروسته کم نه کم څلور رکوع تلاوت کړئ په دې طریقه به په شپه او ورځ کې یو پاره پوره کیږي که هره ورځ دا کار ترسره شي په دیرشو ورځو کې به قرآن کریم مکمل شي.

څلورم باب

د قرآن او مسنونه اذکارو په ذريعه علاج

د قرآن کريم آياتونه او د نبي کريم ﷺ مبارکې دعاګانې او اذکار الله جل جلاله خپلو بندګانو ته له ظاهري او باطني امراضو څخه شفاء ګرځولي، الله جل جلاله فرمايي: "مونږ په قرآن کې هغه څه را نازلوو چه د مؤمنان لپاره پکې شفاء او رحمت دی" (الإسراء:۸۲)

له عوف بن مالک رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي: خپل دمونه ماته را وښيی، کوم دم چه شرک ونلري پروا نه کوي (يعنې جواز لري). (مسلم)

جابر بن عبد الله رضي الله عنه فرمايي يو کس لړم و چيچلو او مونږ د نبي کريم ﷺ سره ناست وو نو يو کس وويل چې اې دې الله جل جلاله رسوله آيا دم يې کړم نو

ويې فرمايل: ستاسې نه چې څوک خپل ورور ته ښيګړه(فايده) ور رسولى شي نو دا كار د وكړي. (مسند أحمد)

د علماؤ پدې اجماع(اتفاق) ده چې په هر دم كې لاندې درى شروط پوره شي هغه جائز دى :

۱- د الله جل جلاله په كلام(قرآن كريم،) د هغه په پاكو نومونو او صفاتو او د نبي كريم ﷺ په مأثورو اذكارو او دعاګانو سره دم كول.

۲- دم بايد په لغت عربي او په با مفهومه الفاظو وي.

۳- دم كونكى بايد پدې عقيده وي چې دا دم دې الله جل جلاله په اذن سره شفاء وركوي. (فتح الباري ۱۰/۱۹۵)

شرعي رقية (دم)

په لاندې كرښو كې د قرآن كريم له آياتونه او نبي كريم ﷺ له مباركو احاديثو څخه د دم لپاره يو څو جامع اذكار ذكر كوو چې د الله جل جلاله په اذن سره د هر مرض لپاره شفاء ده :

۱- سورة الفاتحه.

۲- آيت الکرسي:

﴿اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِى يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَالْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

۳- د سورة البقرة دوه آخري آياتونه:

﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللّهِ وَمَلآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ

الْمَصِيرُ ۞ لاَ يُكَلِّفُ اللهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا
كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن
نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنتَ مَوْلاَنَا فَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۞ ﴾

۴- درې آخري سورتونه درې ځلې:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۞ اللَّهُ
الصَّمَدُ ۞ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۞ وَلَمْ يَكُن لَهُ كُفواً
أَحَدٌ ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۞ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۞ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۞ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۞ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۞ مَلِكِ النَّاسِ ۞ إِلَهِ النَّاسِ ۞ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۞ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۞ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾

۵- أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ، رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ (اوه ځله) (الترمذي،ابوداود)

۶- مريض د په غوږمن ځای لاس کيږدي او درې ځلې د (بِسْمِ اللَّهِ) ووايې او ور پسې د اووه ځلې (أَعُوذُ بِالله وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِر) ووايي. (مسلم)

۷- اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ ، أَذْهِبِ الْبَاسَ و اشْفِهِ أَنْتَ الشَّافِي لا شِفَاءَ إِلا شِفَاؤُكَ ، شِفَاءً لا يُغَادِرُ سَقَمًا.

(البخاري،مسلم)

۸- أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ. (البخاري)

۹- أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَق. (مسلم)

١٠- أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ الله التَّامَّاتِ ، مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ ، وَشَرِّ عِبَادِهِ ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ، وَأَنْ يَحْضُرُون.

(ابو داود، الترمذي)

١١- أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ الله التَّامَّاتِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ ، وَلاَ فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، وَذَرَأَ وَبَرَأَ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلاَّ طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ ، يَا رَحْمَنُ. (مسند أحمد)

١٢- اللَّهُمَّ رَبَّ السَّماوَاتِ السَّبْعِ ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، مُنْزِلَ التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ

وَالْقُرْآنِ ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ ، أَنْتَ الأَوَّلُ لَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الآخِرُ لَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ لَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ لَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ. (مسلم)

۱۳- بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنِ حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ.

(مسلم)

۱۴- بِاسْمِ اللَّهِ يُبْرِيكَ وَمِنْ كُلِّ دَاءٍ يَشْفِيكَ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَشَرِّ كُلِّ ذِى عَيْنٍ. (مسلم)

۱۵- بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ حَسَدِ حَاسِدٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ. (ابن ماجه)

یادونه : له پورتنیو اذکارو لوستلو وروسته د د مریض غوړمن ځای په ښي لاس مسحه کړای شي او لوستل شوي اذکار د پرې چف کړاي شي.

(فتح الباري ۶۲/۹ – ۲۰۸/۱۰)

د سحر (جادو) علاج په شرعي طریقه سره

هغه څه چې د سحر (جادو) نه ځان پرې ساتل کیږي:

۱- ټول فرائض او واجبات ادا کول،له ټولو محرماتو ځان ژغورل او له ټولو ګناهونو څخه توبه ویستل.

۲- په کثرت سره د قرآن کریم تلاوت کول،هره ورځ باید د قرآن کریم یوجزء(یوه برخه) تلاوت کړی شي.

۳- آیت الکرسي له هر فرض لمانځه نه وروسته ،د خوب پر وخت، او د سبا او ماښام پروخت لوستل.

۴- معوذات (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ....، قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، .... قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ...) **دری دری ځلې سبا،ماښام او د خوب په وخت لوستل.**

۵- د سبا او ماښام اذکار، له فرض لمانځه وروسته اذکار، او دخوب پر وخت اذکار په پابندی سره ویل. (البخاری،مسلم،الترمذي،ابوداود،الحاکم)

۶- د امکان په صورت کې د سهار په نهره اووه دانې عجوة خورما خوړل،نبي عليه السلام فرمايي : څوک چې سهار اووه دانې عجوة وخوري هغې ته به پدې ورځ کې زهر او سحر څه زیان و نه رسوي. (البخاري،مسلم)

یادونه : د امام مسلم په یو روایت کې د مدینې منورې عامه خورما ذکر شوې، د بعضې علماؤ نظر دادی چې هره خورما وخوړل شي د الله جل جلاله نه امید دی چې دا فایده به پرې مرتبه شي.

که چیرته په چا سحر وشي نو هغه(مریض) دلاندې لاره اختیار کړي:

۱- غالبا ساحران چې کله سحر کوي نو په یوه جامد او محسوس توکي یې کوي او بیا هغه چیرته پټ ایږدي او غوټې ورته لړوي، نو د سحر تر ټولو مؤثره لاره داده چې د امکان په صورت کې په مباحه طریقه هغه پیدا او ضایع کړای شي. (فتح الباري،زادالمعاد)

۲- د شرعي دم په ذریعه :

پورتني آیاتونه او مسنون اذکار(له ۱ تر ۱۵) د ولوستل شي او په مریض د په پورتنی طریقه چف کړای شي.

۳- د امکان په صورت کې دې د سدر(بیرې) شنې پاڼې و ټکول شي او د غسل اندازه اوبو کې د واچول شي(که سدر نه وي نو ساده اوبه کفایت کوي)اودپورتنیوآیاتونو(فاتحه،آیت کرسي،معوذات)سربیره (علاوه) دلاندې آیاتونه هم پرې ولوستل شي،اوله هغې اوبو نه د مریض

(مسحور) څه وڅښي او په پاتې د غسل وکوي، که ضرورت شو نو څو ځله د دا طريقه تکرار کړي، إن شاءالله شفاء ياب به شي.

(فتح الباري،مسلم،مصنف عبدالرزاق،زادالمعاد،فتح المجيد،فتح الحق المبين...)

۱- ﴿ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۝ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانقَلَبُوا صَاغِرِينَ ۝ وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ۝ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝ ﴾ (الأعراف:۱۲۲-۱۱۷)

۲- ﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ۝ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ۝ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ

سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللهَ لاَ يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۞ وَيُحِقُّ
اللهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۞ ﴾
(يونس :۸۲-۷۹)

۳ - ﴿ قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَن تُلْقِيَ وَإِمَّا أَن نَّكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَى ۞ قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ
يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى ۞ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ
خِيفَةً مُّوسَى ۞ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَى ۞
وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ
سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۞ ﴾ (طه : ۷۰-۶۵)

۴ - بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ
۞ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۞ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا

أَعۡبُدُ ۞ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ۞ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ۞ لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ ۞ ﴾

د نظر (سترګو) علاج

له نظر لږیدو نه وړاندې تدابیر :

۱– د بد نظر لږیدلو نه د ځان ساتلو لپاره د هغه ټول احتیاطي تدابیر اختیار کړای شي چې د سحر نه د ژغورنې لپاره پورته ذکر شول.

۲– څوک چې له خپلو سترګو ډاریږي چې بل څوک نظر نه کړي هغه ته پکار ده چې کله هم تعجب آور او د خوښې شی وګوري نو هغې ته دې د برکت دعا وکړي. (موطأ،ابن ماجه،أحمد)

او ودې وایي : ماشاءالله تبارک الله، لا حول ولا قوة إلا بالله. (زادالمعاد).

۳– پر چاچې له نظر نه ډاریږی دهغې محاسن باید پټ کړای شي.

(زادالمعاد،شرح السنة للبغوي)

د نظر لږیدو نه وروسته دهغې علاج

۱- که نظر کونکی کس معلوم شي د هغې نه باید و غوښتل شي چې اودس وکړي او بیا د په هغې اوبو نظر کړی شوی مریض غسل وکړي.

(سنن ابوداود،زادالمعاد)

۲- پورته ذکر شوی شرعي دم له ذکر نمبر ۱ تر ۱۵ پورې لوستل او هغه په مریض ور چف کول.

۳-پورته ذکر شوی شرعي دم له ذکر نمبر ۱ تر ۱۵ پورې لوستل او هغه په اوبو کې چف کول، او له هغې اوبو نه به نظر وهلی مریض څه وڅښي او په پاتې به غسل وکوي. (سنن أبوداود)

د موضوعاتو فهرست

لومړی باب ۱۷

له فرض لمانځه نه وروسته اذکار ۱۷

دوهم باب ۳۲

دسهار او ماښام اذکار ۳۲

یادونه: ۳۴

دریم باب ۵۴

د ورځني ژوند مهم اذکار او سنتونه ۵۴

د خوب نه وړاندې سنتونه ۵۴

د قیام اللیل (تهجد) سنتونه ۶۴

د خوب څخه له ویښېدو وروسته سنتونه ۶۷

مسواک ۶۹

د پایزار اغوستلو سنت طریقه ۷۱

تشناب ته د ننوتلو او بیر ته وتلو سنتونه............ ۷۲
د اوداسه سنتونه ۷۳
د لباس سنتونه ۷۸
د آذان سنتونه ۸۳
کور ته د وتلو او ننوتلو سنتونه........................ ۸٦
د مسجد اړوند سنتونه........................ ۹۰
په لمانځه کې مسنون اذکار او دعاګانې ۹۵
په لمانځه کې قولي اوفعلی سنتونه........................ ۱۱۰
د سهار د لمونځ سنتونه........................ ۱۱۱
د وتر لمانځه سنتونه ۱۱۲
په شپه او ورځ کښې نفلي لمونځونه ۱۱۵
د سترې طرف ته لمونځ کول ۱۱۹
د استخارې دعا او لمونځ ۱۲۱
د خاصو ورځو ځانګړي سنتونه ۱۲۵
دجهاد سره اړوندې دعاګانې ۱۲۸

د خلکو سره د لیدو کتو سنتونه ۱۳۳
۱- سلام اچول... ۱۳۳
د ډوډۍ خوړلو سنتونه ۱۴۴
د ډوډۍ نه وړاندې او د خوړلو پر مهال سنتونه ۱۴۴
د ډوډۍ خوړلو نه وروسته سنتونه........................ ۱۴۵
د څښلو سنتونه...۱۵۰
د سفر اړوند اذکار ۱۵۱
د موسم اړوند اذکار او دعاګانې ۱۵۹
په اهل او اولاد پورې اړوندې دعاګانې................ ۱۶۴
د خفګان او غم دعاګانې................................... ۱۶۷
د مرض اړوند دعاګانې ۱۷۳
دمرګ اړوند دعاګانې...................................... ۱۷۶
د شپې په پیل کې بعضې نیک آداب ۱۸۲
بعضې عمومي اذکار ۱۸۳
هره میاشت د قرآن کریم ختم ۱۸۹

څلورم باب ۱۹۰

د قرآن او مسنونه اذکارو په ذريعه علاج ۱۹۰

شرعي رقية (دم) ۱۹۱

د سحر (جادو) علاج په شرعي طريقه سره ۱۹۸

د نظر (سترګو) علاج ۲۰۳

د موضوعاتو فهرست ۲۰۵